

Windpark Den Tol Exploitatie B.V.,
t.a.v. de heer F.J.M. Simmes,
Jonkerstraat 21
7077 AT NETTERDEN

Uw kenmerk: Verzenddatum:
Ons kenmerk: W-2014-0162 Poststuknummer: 17uit11601
Onderwerp: oprichten Windpark incl. aanleg bekabeling en toegangswegen.

Beschikking Omgevingsvergunning

Burgemeester en Wethouders hebben op 28 februari 2014 een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen voor het oprichten van een windmolenpark in het gebied tussen de Omsteg en de Jonkerstraat te Netterden. De aanvraag is geregistreerd onder nummer W-2014-0162.

Besluit

Burgemeester en wethouders besluiten gelet op artikel 2.1 lid 1 onder a, artikel 2.1 lid 1 onder c en artikel 2.1 lid 1 onder e van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in samenhang met artikel 1 lid 1, en artikel 1 lid 1.2 van bijlage I van de Crisis- en herstelwet de omgevingsvergunning te verlenen.

De gewaarmerkte aanvraagformulieren, tekeningen en bijlagen maken deel uit van de omgevingsvergunning.

De omgevingsvergunning wordt verleend voor de volgende activiteiten:

1. Bouwen
 - het bouwen van 9 windturbines
2. Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening;
 - Het oprichten van een windmolenpark binnen de bestemming "Agrarisch gebied"
3. Milieu
 - Het oprichten en in werking hebben van een windpark.

Procedure

Op 11 juli 2012 hebben Burgemeester en Wethouders een brief (12ink13778) van de Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland ontvangen, met het besluit dat zij op grond van artikel 9f, zesde lid onder a, van de Elektriciteitswet 1998 geen toepassing geven aan de coördinatieregeling als aangegeven in artikel 9f, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 betreffende "Windmolenpark Den Tol". Door dit besluit is de gemeente Oude-IJsselstreek op grond van artikel 2.4 eerste lid van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht in samenhang met artikel 3.3 en bijlage I onderdeel C, onder categorie 20 van het Besluit Omgevingsrecht bevoegd gezag betreffende deze aanvraag.

De besluitvormingsprocedure is uitgevoerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.10 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De aanvraag is beoordeeld voor het "Bouwen" aan artikel 2.10, voor het "Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening" aan artikel 2.12 en voor "Milieu" aan artikel 2.14 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Voorts is de aanvraag getoetst aan het Besluit omgevingsrecht en de Ministeriele regeling omgevingsrecht. Voor het "Bouwen", Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening" en "Milieu" verlenen wij u de gevraagde omgevingsvergunning.

Overwegingen

Algemeen;

- Op 13 juni 2014 is met betrekking tot deze aanvraag reeds het besluit genomen om de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen.
- Op 16 november is door de Raad van State bij uitspraak 201603434/1/A1 het genomen besluit van 13 juni 2014 geheel vernietigd. Dit betekent dat het college opnieuw op de vergunningaanvraag moet beslissen.
- Op 27 mei 2015 is door de Raad van State bij uitspraak 201400754/1/R2 het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan "Windpark Den Tol Netterden", welke ten grondslag lag van het besluit op de aanvraag omgevingsvergunning d.d. 13 juni 2014, vernietigd.
- Als gevolg hiervan dient bij het opnieuw te nemen besluit op de aanvraag omgevingsvergunning te worden getoetst aan het op dit moment vigerende bestemmingsplan "Buitengebied Gendringen 2000, Herziening 2002".
- Bij het indienen van de aanvullende stukken op 12 januari 2017 is door de aanvrager de aanvraag gewijzigd van 10 windturbines naar 9 windturbines met de daarbij behorende voorzieningen. Bij deze aanvullingen is tevens een ruimtelijke onderbouwing ingediend ten aanzien van strijdigheden van het plan met het nu vigerende bestemmingsplan "Buitengebied Gendringen 2000, Herziening 2002" en is er naast de eerder aangevraagde 5 typen windturbines een 6^{de} flexibele windturbine type aangevraagd binnen de bandbreedte (ashoogte, rotordiameter, tiphoogte en geluidscontour) van de 5 eerdere aangevraagde typen.
- De aanvraag betreft na de aanvullingen het realiseren van een windmolenpark met 9 windturbines waarvoor er in totaal vijf specifieke verschillende typen / fabricaten windturbines en een zesde flexibele type worden aangevraagd te weten:
 - Van het fabricaat Siemens het type SWT-3.0-113
 - Van het fabricaat Vestas het type V117-3.3MW
 - Van het fabricaat Nordex het type N117/3000
 - Van het fabricaat Alstom het type Eco122
 - Van het fabricaat Repower het type 3.0M-122
 - Een 6^e flexibele windturbine binnen de bandbreedte van de hierboven vermelde 5 typen.
- In de overweging te hebben meegenomen dat bij de aanvraag is aangegeven dat er uiteindelijk voor de uitvoering van alle negen de windturbines binnen dit plan er voor één specifieke zal worden gekozen.
- In de overweging te hebben meegenomen dat na de wijziging van 1 juli 2015 van de natuurbeschermingswet 1998 er voor dit project tevens een vergunning in het kader van de natuurbeschermingswet 1998 vereist is.
- In de overweging te hebben meegenomen dat de natuurbeschermingswet, de Boswet en de Flora- en Faunawet per 1 januari 2017 vervangen zijn door de Wet natuurbescherming.
- Dat door de aanvrager op 10 november 2015 een aanvraag voor een vergunning in het kader van de natuurbeschermingswet 1998 bij Gedeputeerden Staten van Gelderland is ingediend
- Dat de Gedeputeerden Staten van Gelderland deze vergunning op 17 november 2016 hebben afgegeven en deze vergunning om deze redenen niet op grond van artikel 2.2aa, onder a van het Besluit omgevingsrecht aanhaakt bij deze omgevingsvergunning.
- Dat er op 25 februari 2014 door de aanvrager een aanvraag bij Team Natuur van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is ingediend ten aanzien van Flora & Faunawet en hierdoor deze wet niet aanhaakt bij deze aanvraag voor een omgevingsvergunning.
- Dat de aanvrager gescheiden van deze aanvraag een aanvraag bij het waterschap Rijn en IJssel zal indienen ten aanzien van de activiteit "Waterstaatswerk of beschermingszone gebruiken".
- Dat de aanvrager gescheiden van deze aanvraag een melding zal gaan indienen ten aanzien van het realiseren van een uitweg op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening van de Gemeente Oude IJsselstreek.
- Dat de aanvrager per abuis in het omgevingsloket tevens het onderdeel Omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) heeft aangevraagd.
- Dat het onderdeel Omgevingvergunning beperkte milieutoets (OBM) op deze aanvraag niet van toepassing is en dat de aanvrager op 12 maart 2014 schriftelijke dit onderdeel heeft ingetrokken.

Bouwen:

- Door het stellen van voorwaarden, kunnen de windturbines in overeenstemming met redelijke eisen van welstand zoals gesteld in artikel 12 van de Woningwet worden gebracht;
- Het bouwen van de windturbines is in overeenstemming met de regelen en voorschriften van de Bouwverordening en het Bouwbesluit;
- Dat de aanvraag in strijd is met de gebruiksregel en de bouwregels onder artikel 5 "Agrarisch gebied" van het vigerende bestemmingsplan buitengebied Gendringen 2000, Herziening 2002.
- Op grond van artikel 2.10 lid 2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is de aanvraag mede aangemerkt als een aanvraag voor een vergunning voor het "Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening".
- In de overweging dat de gronden ten aanzien van de archeologische verwachting voor het grootste gedeelte vallen binnen "Categorie 7, Geologie (laatglaciaal terras met holoceen kleidek)" met een lage Archeologische verwachting waarbij geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek geldt en het overige deel valt binnen "Categorie 5, Laatglaciaal terras" met een Middelhoge archeologische verwachting waarbij geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek nodig is bij ingrepen kleiner dan 1000m² en ondieper dan 30 cm van de gemeentelijke archeologische waardenkaart zoals op 5 maart 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld.
- In de overwegingen te hebben meegenomen dat bij de aanvraag een rapport is overlegd betreffende een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek.
- Dat er conform dit rapport geen bezwaren zijn tegen de bouw van de windturbines in het plangebied. En er op dit punt geen aanvullende maatregelen genomen hoeven te worden.
- Dat het rapport na beoordeling door de regionaal archeoloog geen aanleiding geeft tot het maken van (inhoudelijke) opmerkingen en het selectieadvies dat er geen vervolgonderzoeken noodzakelijk zijn wordt onderschreven.
- Het aanleveren van de detailberekeningen van de windmolens mag op basis van artikel 2.7 lid 1 sub a van de Ministeriele regeling omgevingsrecht, op een later tijdstip gebeuren.
- Voor het later aanleveren van de detailberekeningen wordt een voorwaarde opgenomen.

Het uitvoeren van een werk geen bouwwerkzijnde of van werkzaamheden:

- In de overwegingen te hebben meegenomen dat op grond artikel 33 van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied Gendringen 2000, Herziening 2002, geen vergunning voor "Het uitvoeren van een werk geen bouwwerkzijnde of werkzaamheden" vereist is.

Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening:

- De ruimtelijke onderbouwing is door Team Ruimtelijke Ordening beoordeeld en op grond hiervan is de gemeenteraad geadviseerd om bij de raadsvergadering van 23 februari 2017 een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af te geven zodat het College op grond van artikel 2.12, lid 1, sub a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht zijn medewerking kan verlenen aan deze aanvraag.
- Dat op 23 februari door de gemeenteraad van de gemeente Oude IJsselstreek een ontwerp verklaring van geen bedenkingen is afgegeven met betrekking tot deze aanvraag.
- In de overweging te hebben meegenomen dat op 23 februari 2017 door de gemeenteraad van de gemeente Oude IJsselstreek tevens het bestemmingsplan "Windpark Den Tol Netterden 2016" is vastgesteld en deze aanvraag geen strijdigheden heeft met dit vastgestelde bestemmingsplan.
- Na ontvangst en beantwoording van de ingekomen zienswijzen is in de raadsvergadering van 11 mei 2017 de gemeenteraad geadviseerd om de definitieve verklaring van geen bedenkingen, ongewijzigd ten opzichte van het ontwerp, af te geven.
- Dat op 11 mei 2017 door de gemeenteraad van de gemeente Oude IJsselstreek de definitieve verklaring van geen bedenkingen is afgegeven met betrekking tot deze aanvraag.

Milieu;

- Dat er voor het onderdeel milieu door de gemeente Oude IJsselstreek advies is aangevraagd bij de Omgevingsdienst Achterhoek.
- Dat Omgevingsdienst Achterhoek op 23 februari 2017 heeft geadviseerd om de omgevingsvergunning met betrekking tot het onderdeel Milieu voor onbepaalde tijd te verlenen.
- De procedurele en inhoudelijke aspecten voor het onderdeel Milieu zijn opgenomen in bijlage 1 en 2 van deze ontwerpbesluit.
- De aan deze vergunning te verbinden voorschriften voor het onderdeel Milieu staan in bijlage 3.

Ontwerpbesluit;

- Op 24 februari 2017 is het ontwerpbesluit genomen op de aanvraag.
- Het ontwerpbesluit op de aanvraag is op 27 februari 2017 verzonden aan de aanvrager, Provincie Gelderland, Gemeente Montferland, Stadt Emmerich am Rhein, Stadt Rees, Stadt Isselburg en Kreisverwaltung Kleve.
- Op 01 maart 2017 is in de Oude IJsselstreek Vizieer, MontferlandNieuws, Stadt anzeiger editie Emmerich-Rees Isselburg, gepubliceerd dat het ontwerpbesluit vanaf 02 maart 2017, zowel fysiek als digitaal, voor zes weken ter inzage ligt bij de publieksbalie van de Gemeente Oude IJsselstreek.
- Tevens is op grond van artikel 6.14 van het besluit omgevingsrecht het ontwerpbesluit op 01 maart gepubliceerd in de Staatscourant en op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl.
- In de publicaties van 1 maart in de kranten stond beschreven dat het ontwerpbesluit en de ontwerpverklaring van geen bedenkingen in elektronische vorm te raadplegen en te verkrijgen via de website van de gemeente (www.oude-ijsselstreek.nl). Dit was echter niet het geval, waardoor besloten is om het besluit opnieuw op identieke wijze te publiceren op 22 maart en de stukken wederom vanaf 23 maart voor zes weken ter inzage te leggen en de termijn voor het indienen van zienswijzen hiermee dan te verlengen tot 9 weken vanaf de ter inzage legging op 02 maart.
- Tegen de ontwerpbeschikking zijn 6 zienswijzen ontvangen.
- Voor de reactie op de zienswijzen is advies aangevraagd bij de Omgevingsdienst Achterhoek.
- Het advies van de Omgevingsdienst Achterhoek op de ontvangen zienswijze is meegenomen in de reactie van de gemeente
- Een samenvatting van de ontvangen zienswijzen, de reactie van de gemeente en de conclusie zijn weergegeven in het document: NOTA VAN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN, ontwerp verklaring van geen bedenkingen en ontwerp omgevingsvergunning, "Windpark Den Tol Netterden", welke onderdeel uitmaakt van het definitieve besluit.
- De ontvangen zienswijzen hebben niet geleid tot een andere uitkomst van het besluit, echter wel tot een aanpassing en een aanvullend stuk ten aanzien van het volgende punt:
Naar aanleiding van een zienswijze is geconstateerd dat in het document 17ink00585 "Bijlage 1 Toelichting op wijziging aanvraag omgevingsvergunning Windpark den Tol" van Pondera Consult, kenmerk 713044, d.d. 11 januari 2017, paragraaf 2.4.2, tabel 2.1 enkele fouten in de coördinaten zijn gesloten. De aanvrager heeft hiervoor op 5 mei 2017 een aanvullende brief ingediend (17ink08690 "Correctie op wijziging aanvraag omgevingsvergunning inclusief projectafwijakingsbesluit Windpark Den Tol Netterden") met daarin de juiste tabel zoals deze tot nu toe in het project zijn gebruikt.
- Ambtshalve is bij de voorwaarden onder het kopje "Bouwen" in dit besluit op de aanvraag nu de uitvoering van de aansluiting van de windturbines op het maaiveld omschreven in plaats van te verwijzen naar het Pre advies van de Commissie ruimtelijke kwaliteit.

Voorwaarden;

Bouwen;

- De aansluiting van de windturbines op het maaiveld bestaande uit een betonnen funderingsblok en een betonnen opstort tot 5 meter boven het maaiveld bij een stalen toren en zonder opstort bij een betonnen toren, dienen de eerste 5 meter boven het maaiveld uitgevoerd te worden in een groene kleurstelling die aansluit op het aansluitende landschap.
- Uiterlijk drie weken voor start van de bouw dient de uiteindelijke keuze ten aanzien van het type / fabricaat toe te passen windturbine voor het gehele project aan de afdeling Wijken en Beheer, team Vergunningen te worden verstrekt;
- De windturbines dienen te worden voorzien van een stilstandvoorziening.
- De sterkteberekeningen dienen uiterlijk drie weken voor de start van de bouwwerkzaamheden aan de afdeling Wijken en Beheer, team Vergunningen te worden verstrekt;
- Met de bouwwerkzaamheden mag niet eerder worden begonnen dan nadat de goedkeuring van de afdeling Wijken en Beheer, team Vergunningen is verkregen;

Mededeling;

Flora- en Faunawet;

- Hierbij wijzen wij u erop dat u zich naast deze vergunning tevens aan de eventuele mitigerende maatregelen zoals bepaald bij uw aanvraag voor een ontheffing van de Flora- en Faunawet dient te houden.

Archeologie;

- Indien u bij graafwerkzaamheden of boringen in de grond iets tegenkomt waarvan u weet, dan wel redelijkerwijs kunt vermoeden dat het een monument of een deel van een monument is (in roerende of onroerende zin) dient u dit zo spoedig mogelijk te melden bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Tevens dient u hiervan per direct de gemeente in kennis te stellen.

Start/gereed melden bouw

De start van de bouw dient u één week van te voren te melden (formulier Melding aanvang bouwwerkzaamheden). Tevens moet u het gereedkomen van de bouw melden (formulier Melding einde bouwwerkzaamheden). Indien u de start of het gereedkomen van de bouw niet meldt en/of niet overeenkomstig de vergunning bouwt, loopt u het risico dat tegen u strafrechtelijk en/of bestuursrechtelijk wordt opgetreden. Hiertoe behoort b.v. het stilleggen van de bouwwerkzaamheden. Daarom adviseer ik u de bouwregels in acht te nemen en eventuele wijzigingen te bespreken met de afdeling Wijken en Beheer, team handhaving.

Beroepsclausule;

Tegen het besluit kan binnen zes weken na de dag van bekendmaking beroep worden aangetekend. Bekendmaking van het besluit vindt plaats middels publicatie op woensdag 17 mei 2017 op de website van de gemeente Oude IJsselstreek, www.ruimtelijkeplannen.nl en in de volgende kranten:

- o Staatscourant
- o Oude IJsselstreek Vizier
- o MontferlandNieuws
- o Stadt anzeiger editie Emmerich-Rees Isselburg

Het beroepsschrift moet op grond van de eerdere uitspraak van de Raad van State 201603434/1/A1 in tweevoud worden ingediend bij Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. De beschikking treedt in werking nadat de termijn voor het indienen van een beroepsschrift is verstreken. Het indienen van een beroepsschrift schorst de werking van het besluit niet. Hebben u of derde belanghebbenden er veel belang bij dat dit besluit niet in werking treedt, dan kan een voorlopige voorziening worden gevraagd bij de voorzitter van de afdeling bestuursrechtspraak. Wanneer een voorlopige voorziening wordt aangevraagd treedt de beschikking pas in werking nadat hierover een beslissing is genomen.

Crisis- en herstelwet

Deze vergunning valt onder de Crisis- en herstelwet.

Op grond hiervan is het indienen van een pro forma beroepsschrift dan niet meer mogelijk. Dit betekent dat er bij het indienen van een beroep alle stukken ter onderbouwing hiervan binnen de geldende beroepstermijn moeten worden aangeleverd. Na deze termijn is het niet meer toegestaan om aanvullende stukken in te dienen. In het beroepsschrift dient ook te worden vermeld dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Voor meer informatie over beroep en voorlopige voorziening verwijzen wij u naar de bijlage 'rechtsbeschermingsmiddelen'.

Tot slot

Als u nog vragen heeft kunt u een bezoek brengen aan de publieksbalie in het gemeentehuis, Staringstraat 25 in Gendringen. Als dit niet mogelijk is, neemt u dan gerust contact met mij op. U kunt mij bellen via het algemene telefoonnummer (0315) 292 292.

Datum besluit: 15-05-2017

Namens burgemeester en wethouders,
met vriendelijke groet,

Dennis Ankersmid
Team Vergunningen

De houder moet ervoor zorg dragen dat de omgevingsvergunning te allen tijde op het werk aanwezig is en op eerste aanvraag aan de toezichthouder ter inzage wordt gegeven.

BIJLAGE 1: PROCEDURELE ASPECTEN

Projectbeschrijving

Het project waarvoor vergunning wordt gevraagd is als volgt te omschrijven: het oprichten van een windmolenpark met negen windturbines met een gezamenlijk vermogen van maximaal 33 MegaWatt, een inkoopstation en bijbehorende civiele en elektrische infrastructuur.

De aanvraag is gebaseerd op een vijftal mogelijke turbines en een flexibel windturbintype die gerealiseerd zouden kunnen worden, zie tabel 1. Alle voorgestelde types vallen binnen de bestemmingsplanregels. De reden voor het aanvragen van verschillende opties is dat de markt voor windturbines sterk fluctuerend is en dat de SDE+ (subsidie) indirect gekoppeld is aan het type turbine dat gerealiseerd wordt.

Er wordt een flexibel windturbintype aangevraagd omdat de technische ontwikkelingen in de markt voor windenergie zeer snel gaan, enkele turbines nu of in de nabije toekomst niet meer leverbaar zijn en de aanbesteding pas plaats kan vinden na onherroepelijk worden van de vergunningen, waardoor een bepaalde mate van flexibiliteit is gewenst. In de wijziging/aanvulling van 12 januari 2017 van de aanvraag is dit ondervangen door naast vijf onderzochte, in de aanvraag van 28 februari 2014 beschreven typen windturbines een zesde categorie toe te voegen die deze flexibiliteit biedt. De windturbine in deze categorie is niet omschreven aan de hand van een concreet merk en type, maar is vergelijkbaar met de onderzochte typen van de vijf in de aanvraag van 2014 genoemde windturbineleveranciers en moet overeenstemmen met de kenmerken van deze windturbine types.

Er wordt uiteindelijk voor één type windturbine gekozen waarvan er dan negen worden geplaatst.

Tabel 1: opties turbintypes

<i>Turbine</i>	<i>Vermogen (MW)</i>	<i>Rotordiameter (m)</i>	<i>Ashoogte (m)</i>	<i>Tiphoogte (m)</i>
Siemens SWT3.0	3,0	113	121	178
Vestas V117	3,3	117	122	180
Nordex N117	3,0	117	125	183
Alstom Eco 2.7	2,7	122	122	183
Repower 3,0M 122	3,0	122	119	180
Flexibel windturbintype	maximaal 3,67	maximaal 122, minimaal 113	maximaal 125, minimaal 119	maximaal 183

Bevoegd gezag

Sinds de inwerkingtreding van de Crisis- en Herstelwet (Chw) is voor windparken tussen de 5 en 100 MW Gedeputeerde Staten bevoegd gezag voor diverse vergunningen, zoals de omgevingsvergunning (artikel 3.2 Crisis- en herstelwet), en het inpassingsplan. Daarmee zijn zij ook in beginsel bevoegd gezag in het kader van de m.e.r. Op grond van artikel 9f, eerste lid, juncto artikel 9f zesde lid onder a, van de Elektriciteitswet, moeten Gedeputeerde Staten een afweging maken of het toepassen van de coördinatieregeling leidt tot een versnelling van de besluitvorming of dat er anderszins voordelen aan zijn verbonden.

Omdat het plan zich beperkt tot het grondgebied van de gemeente Oude IJsselstreek draagt, volgens Gedeputeerde Staten van Gelderland, het toepassen van de provinciale coördinatieregeling niet in betekenende mate bij aan een versnelling van de besluitvorming. Op grond daarvan hebben Gedeputeerde Staten bepaald dat de coördinatieregeling niet van toepassing is op de besluiten die noodzakelijk zijn voor het realiseren van windenergie op de locatie Den Tol. Daarmee is de gemeenteraad van de gemeente Oude IJsselstreek bevoegd gezag voor de planologische procedure, te weten de herziening van het bestemmingsplan en daarmee tevens bevoegd gezag in het kader van de (plan)-m.e.r. Bij brief van 10 juli 2012 (2011-012326) hebben Gedeputeerde Staten dit aan de gemeente Oude IJsselstreek medegedeeld.

Door deze brief van Gedeputeerde Staten is de gemeente Oude IJsselstreek op grond van artikel 2.4, eerste lid van de Wabo in samenhang met artikel 3.3 en onderdeel C, onder categorie 20 van bijlage I van het Bor ook bevoegd gezag voor deze aanvraag.

De activiteiten zijn aangewezen in categorie 1.1 lid a en in categorie 20.1 lid a onder 1^o van onderdeel C van bijlage I, behorende bij het Besluit omgevingsrecht (Bor). Dit zijn inrichtingen waar één of meer elektromotoren aanwezig zijn met een vermogen of een gezamenlijk vermogen groter dan 1,5 kW (categorie 1.1 lid a) en inrichtingen voor het omzetten van windenergie in mechanische, elektrische of thermische energie (categorie 20.1 lid a onder 1^o).

Op basis van artikel 2.2a, lid 1 onder a van het Bor worden categorieën activiteiten aangewezen waarvoor een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) noodzakelijk is. De oprichting van een windmolenpark is een activiteit waarvoor een OBM noodzakelijk is. Hierbij wordt opgemerkt dat deze aanwijzing niet van toepassing is in de gevallen waarvoor op basis van artikel 7.18 van de Wet milieubeheer een Milieu effectrapport (MER) is opgesteld. Omdat er een MER is opgesteld, is er geen OBM vereist. Het windmolenpark is op grond van artikel 2.1, lid 2 van het Bor, dat verwijst naar onderdeel B, lid 1 onder b van het Bor vergunningplichtig in het kader van de Wabo. Het windmolenpark wordt aangemerkt als een inrichting type C als bedoeld in artikel 1.2 van het Activiteitenbesluit. Dit houdt in dat naast de vergunningplicht ook bepaalde onderdelen van het Activiteitenbesluit van toepassing zijn.

Volledigheid van de aanvraag

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. Op 4 en 7 maart 2014, op 12 januari 2017 en op 7 februari 2017 is de aanvraag aangevuld. Op 12 maart 2014 is de aanvraag voor wat betreft het onderdeel "omgevingsvergunning beperkte milieutoets" ingetrokken. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de fysieke leefomgeving.

Bijzondere gevallen van bestuurlijke verplichtingen

Indien een inrichting belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu in een andere lidstaat van de Europese Unie kan veroorzaken, verstrekt het bevoegd gezag een afschrift van de aanvraag met de daarbij behorende gegevens en bescheiden aan die lidstaat op het tijdstip waarop daarvan in Nederland kennis wordt gegeven dan wel de aanvraag met de daarbij behorende gegevens en bescheiden die in Nederland ter inzage wordt gelegd (artikel 6.11 Bor). De aanvraag en de ontwerpbesluit zijn aan Duitsland ter beschikking gesteld. Tevens is in het aangrenzende Duitse gebied van de ontwerpbesluit kennisgegeven in de krant.

Het windmolenpark grenst ook aan de buurgemeente Montferland. Aan de gemeente Montferland zijn de aanvraag en de ontwerpbesluit ter beschikking gesteld. Tevens is in de gemeente Montferland in het plaatselijke huis-aan-huis-blad kennisgegeven van de ontwerpbesluit.

Procedure

De beschikking wordt voorbereid met de uitgebreide voorbereidingsprocedure. De mogelijkheid hiervoor leiden wij af uit artikel 3.10, lid 1 van de Wabo.

Op 13 juni 2014 is een besluit genomen op de aanvraag van 28 februari 2014. Op 16 november 2016 heeft de Raad van State het besluit vernietigd. Dit omdat de passende beoordeling ondeugdelijk is bevonden waardoor het college ten tijde van het nemen van dat besluit niet de zekerheid had dat het windpark de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein niet zou aantasten. Dit betekent dat de vergunningaanvraag herleeft. De aanvraag is op 12 januari 2017 en op 7 februari 2017 aangevuld en gewijzigd. Omdat de aanvraag niet verenigbaar is met het geldende bestemmingsplan wordt er in de wijziging verzocht om een projectafwijakingsbesluit te nemen. In de aanvullingen is dan ook een ruimtelijke onderbouwing opgenomen, zoals artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 Wabo voorschrijft. Ingevolge artikel 2.27 Wabo is vooraf een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad nodig.

BIJLAGE 2: INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN MILIEU

Aan het besluit liggen de volgende inhoudelijke overwegingen ten grondslag:

Situering

De windturbines worden geplaatst op de landbouwgronden nabij agrarische bedrijven van initiatiefnemers. Het windmolenpark bestaat uit twee lijnopstellingen van één van vijf turbines en één van vier windturbines. Het geldende bestemmingsplan maakt deze ontwikkeling niet mogelijk. Het bestemmingsplan Windpark Den Tol is momenteel in voorbereiding. Aanvrager heeft de aanvraag van 28 februari 2014 aangevuld en gewijzigd op 12 januari 2017 en op 7 februari 2017 zodat de aanvraag ook moet worden gezien als een verzoek om een projectafwijakingsbesluit.

Toetsingskader

De aanvraag heeft betrekking op het oprichten en in werking hebben van een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, lid 1 aanhef en onder e Wabo. De Wabo omschrijft in artikel 2.14 het milieuhygiënische toetsingskader van de aanvraag. Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden.

Bij onze beslissing op de aanvraag hebben wij:

- de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1 onder a van de Wabo betrokken;
- met de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1 onder b van de Wabo rekening gehouden;
- de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1 onder c van de Wabo in acht genomen.

In de onderstaande hoofdstukken lichten wij dit nader toe, waarbij wij ons beperken tot die onderdelen van het toetsingskader die ook daadwerkelijk op onze beslissing van invloed (kunnen) zijn.

Algemene regels

Naast de voorschriften uit deze vergunning gelden voor het windmolenpark ook regels die zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Gezien de rechtstreekse werking van het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Regeling hoeven voor een aantal onderwerpen geen voorschriften meer in de vergunning te worden opgenomen.

Op 29 januari 2014 is voor het windmolenpark een melding Activiteitenbesluit ingediend. De melding is tevens als bijlage bij de omgevingsvergunningaanvraag ingediend.

Voor het windmolenpark betekent dit dat de onderstaande hoofdstukken/paragrafen van het Activiteitenbesluit van toepassing zijn:

- Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen, reikwijdte en procedurele bepalingen;
- Hoofdstuk 2 Algemene regels ten aanzien van alle activiteiten, Afdeling 2.1 Zorgplicht;
- Hoofdstuk 3 Bepalingen met betrekking tot activiteiten tevens geldend voor inrichtingen type C, paragraaf 3.1.3. Lozen van hemelwater en paragraaf 3.2.3. In werking hebben van een windturbine.

Besluit milieueffectrapportage en de RIE

Bij vergunningverlening moet worden voorkomen dat er strijd ontstaat met de bepalingen uit de Europese MER-richtlijn en de Richtlijn Industriële Emissies (RIE, de voormalige IPPC-richtlijn). De RIE omvat een integratie van de IPPC-richtlijn met de Richtlijn grote stookinstallaties, de Afvalverbrandingsrichtlijn, de Oplosmiddelenrichtlijn en drie Richtlijnen voor de titaandioxide-industrie.

MER-richtlijn

Algemeen

In het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) zijn drempelwaarden opgenomen voor het verplicht uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling. De aangevraagde activiteiten overschrijden één van de drempelwaarden omschreven in onderdeel D, categorie 22.2 van de bijlage van het Besluit m.e.r. (gezamenlijk vermogen 15 MW of 10 windturbines of meer) Er worden namelijk negen windmolens met een gezamenlijke capaciteit van maximaal 33 MW geplaatst.

Voor het Windpark Den Tol is een gecombineerd plan- en project-MER opgesteld die op 3 april 2013 is ingediend. Deze is gelijktijdig met het bestemmingsplan in procedure gebracht.

Destijds paste deze aanvraag in het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden, zoals op 28 november 2013 door de raad van de gemeente Oude IJsselstreek vastgesteld. Dit bestemmingsplan is echter bij uitspraak van 27 mei 2015 met het kenmerk 201400754/1/R2 vernietigd. Een nieuw bestemmingsplan is op dit moment niet vastgesteld.

Procedure

De procedure als bedoeld in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer is gevolgd. Op 19 mei 2011 is een startnotitie ingediend waarmee initiatiefnemers het voornemen hebben kenbaar gemaakt om een aanvraag in te gaan dienen. Deze startnotitie heeft zes weken ter inzage gelegen voor inspraak.

De inspraakreacties zijn naar de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna de Commissie) gezonden die op 24 oktober 2011 een advies voor Richtlijnen voor het milieueffectrapport heeft uitgebracht.

Op 22 december 2011 heeft de gemeenteraad van Oude IJsselstreek de richtlijnen voor het MER vastgesteld. Hierin is het advies van de Commissie verwerkt. Op 3 april 2013 is het MER ingediend. Alle stukken hebben vervolgens acht weken ter inzage gelegen met de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. Op 3 juli 2013 is het MER (en later ook de ingekomen zienswijzen) naar de commissie voor de milieueffectrapportage gezonden. Op 3 oktober 2013 is de passende beoordeling, die onderdeel uitmaakt van de MER, naar aanleiding van vragen van de Commissie aangevuld. De Commissie heeft op 14 oktober 2013 (rapportnummer 2578-95) advies uitgebracht over het MER (Windpark Den Tol). De Commissie heeft in haar advies rekening gehouden met de ingekomen zienswijzen.

Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

Op 14 oktober 2013 nr. 2578-95 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage het toetsingsadvies uitgebracht op het milieueffectrapport en de aanvulling daarop (ontvangen op 16 oktober 2013 13ink16710). In het toetsingsadvies van de MER-commissie heeft zij geoordeeld dat de MER en de aanvulling tezamen essentiële informatie bevatten om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming.

In het toetsingsadvies zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- de Commissie geeft aan dat het niet waarschijnlijk is, maar dat de gevolgen van het plaatsen van de windturbines voor vleermuizen in het gebied groter kunnen zijn dan op grond van de huidige kennis is voorzien. In de aanvulling op de MER (pag. 28 van de aanvullingsnotitie van Pondera Consult d.d. 3 oktober 2013) is aangegeven dat er een monitoring plaatsvindt van het aantal vleermuisslachtoffers. Zo nodig wordt een mitigerende maatregel genomen;
- de Commissie geeft voorts aan dat met de aanvulling van de passende beoordeling in het MER (memo Arcadis d.d. 3 oktober 2013 met kenmerk 077275613:A en de aanvullende berekening van Bureau Waardenburg d.d. 3 oktober 2013) voldoende is onderbouwd welke maatregelen getroffen kunnen worden om de gevolgen voor de grutto en de kolgans te mitigeren;
- de Commissie heeft aanbevolen visualisaties van de open ruimtes vanuit Netterden te maken en deze beschikbaar te stellen aan belanghebbenden. De visualisaties zijn gemaakt en beschikbaar gesteld via de website www.windparkdentol.nl;
- de Commissie heeft aanbevolen inzichtelijk te maken hoe de alternatieven zich tot elkaar verhouden ten aanzien van de kwantificeerbare milieueffecten per eenheid van opgewekte energie. In de aanvulling op de MER is dit opgenomen.

Conclusie

Het milieueffectrapport voldoet aan de Richtlijnen voor het MER, mede gelet op de artikelen 7.10 en 7.11 van de Wet milieubeheer. Doel van het milieueffectrapport is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming.

Wij zijn van mening dat in het rapport voldoende gegevens aanwezig zijn over o.a. de locatie, de omgeving van de locatie, de bestaande toestand en de gevolgen voor het milieu. Er zijn diverse onderzoeken gedaan naar o.a. geluid, slagschaduw, bodem, archeologie, veiligheid en Flora/Fauna. Eén van de kenmerken van de m.e.r procedure is dat er een onafhankelijke advisering bij de Richtlijnen en toetsing Milieueffectrapport plaatsvindt. De Commissie voor de milieueffectrapportage is van oordeel dat de essentiële informatie in het MER aanwezig is. Ook wij zijn deze mening toegedaan.

Richtlijn Industriële Emissies (RIE)

De RIE is gericht op de integratie van preventie en beperking van verontreiniging door industriële activiteiten en op het bereiken van een zo hoog mogelijk niveau van bescherming van het milieu. De activiteit "het oprichten van een windmolenpark" valt niet onder de richtlijn.

Wet natuurbescherming /aangehaakte procedures

Per 1 januari 2017 is de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet vervangen door de Wet natuurbescherming.

Het vragen van een verklaring van geen bedenkingen (hierna vvgb) is niet nodig wanneer al toestemming op grond van de Wet natuurbescherming is verkregen of gevraagd op het tijdstip waarop de omgevingsvergunning is aangevraagd. Verder is geen vvgb nodig wanneer voor het voorgenomen project of andere handelingen geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Voor het windturbinepark is op 25 februari 2014 een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet, nu Wet natuurbescherming, aangevraagd. Op 17 maart 2016 is de ontheffing verleend door het ministerie van Economische Zaken.

De aanvraag voor een vergunning/ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (voor 1-1-2017 Flora- en Faunawet) was al ingediend voordat de aanvraag voor een omgevingsvergunning is ingediend. Een vvgb is dan ook niet nodig.

Ten tijde van het indienen van de aanvraag, 28 februari 2014, was er geen Natuurbeschermingswetvergunning noodzakelijk. Er zijn namelijk geen negatieve effecten voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden Gelderse Poort en Uiterwaarden IJssel. Op 10 juni 2013 hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland een brief gezonden aan de gemeente Oude IJsselstreek waarin dit ook is aangegeven.

Het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein is geen Nederlands Natura 2000-gebied en valt pas sinds 1 juli 2015, na aanpassing van de wet, onder de Nederlandse Wet natuurbescherming. Voor het windturbinepark is op 10 november 2015 een Wet natuurbeschermingsvergunning aangevraagd. Op 17 november 2016 is de vergunning verleend. Een vvgb is dan ook niet nodig.

Omgevingsvisie Gelderland

Volgens artikel 2.14, eerste lid, onder b, sub 1, van de Wabo moeten wij bij de beslissing op de aanvraag rekening houden met het voor ons geldende milieubeleidsplan, in dit geval de Omgevingsvisie Gelderland. Provinciale Staten van Gelderland hebben deze visie op 9 juli 2014 vastgesteld. Op 18 oktober 2014 zijn de Omgevingsvisie en -verordening in werking getreden.

Het provinciale beleid voor windenergie is geformuleerd voor turbines met een horizontale as en twee of drie bladen die niet op gebouwen staan. Het beleid heeft betrekking op turbines van alle maten, tenzij anders aangegeven. Windturbines kunnen gerealiseerd worden mits hun ontwerp als integraal ontwerp wordt uitgewerkt, rekening houdend met de kenmerken van de plek. In het MER is rekening gehouden met alle kenmerken van de plek. In paragraaf 3.2 van het in procedure zijnde

bestemmingsplan is geconcludeerd dat de ontwikkeling past binnen de provinciale omgevingsvisie. In de Windvisie van de provincie Gelderland is het gebied Den Tol genoemd. De Omgevingsvisie Gelderland heeft daarom geen beperkende werking op het verlenen van deze vergunning.

Beste beschikbare technieken

Overeenkomstig artikel 2.14 van de Wabo is beoordeeld op welke wijze de milieubelasting die de inrichting veroorzaakt tot een minimum kan worden beperkt voor zover zij niet kunnen worden voorkomen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat in de inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken worden toegepast. In artikel 5.4 Bor is omschreven hoe bepaald kan worden of de beste beschikbare technieken worden toegepast. Per milieuaspect wordt omschreven hoe hieraan is voldaan.

Afvalstoffen

Afvalpreventie

Bij het beoordelen van het aspect afval hanteren wij de Handreiking 'Wegen naar preventie bij bedrijven' als uitgangspunt. Afvalpreventie is het voorkomen of beperken van het ontstaan van afval door reductie aan de bron en/of door intern hergebruik. Preventie is met name van toepassing op bedrijven waar sprake is van relevante hoeveelheden afval. In de Handreiking wordt verwezen naar de ondergrenzen (25 ton bedrijfsafval en 2,5 ton gevaarlijk afval). Bij de indicatie 'geringe omvang' is de aandacht voor preventie van ondergeschikt belang.

Beoordeling

De volgende afvalstromen komen vrij:

- olie en smeerolie;
- onderdelen van de windturbine die vervangen worden tijdens onderhoud.

Conclusie

In de inrichting komen slechts geringe hoeveelheden afvalstoffen vrij, zodat de aandacht voor preventie van ondergeschikt belang is. Wij hebben dan ook geen voorschriften opgenomen voor afvalpreventie. Wel is een aantal algemene voorschriften voor afvalstoffen aan de vergunning verbonden.

Bodem, lucht, geur en energie

Het oprichten en in werking hebben van een windmolenpark geeft geen milieubelasting naar de bodem en lucht. Ook ontstaat er geen geuremissie en wordt er geen energie verbruikt.

Afvalwater

Binnen het windmolenpark komt alleen hemelwater vrij. Door het plaatsen van de windturbines wordt nieuw verhard oppervlak (windturbines, opstelplaats en toegangsweg) gecreëerd. Het hemelwater stroomt over het maaiveld en infiltreert in de bodem.

In paragraaf 3.1.3. Lozen van hemelwater van het Activiteitenbesluit zijn hiervoor voorschriften opgenomen. Deze hebben een rechtstreekse werking.

Lichthinder

Ten behoeve van luchtvaartveiligheid worden markeringslichten op de windturbines aangebracht waarmee de windturbines zichtbaar zijn voor de luchtvaart. Deze lichten worden aangebracht voor de luchtvaartveiligheid en voldoen aan de voorschriften zoals gegeven door de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport (IL&T). Onder meer op grond van internationale burgerluchtvaartregelgeving (ICAO Annex 14) dienen objecten met een hoogte (tiphoogte) van 150 meter of meer van obstakelmarkering en -lichten te worden voorzien.

De verlichting van Windpark Den Tol wordt uitgevoerd conform het door IL&T opgestelde 'informatieblad aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland'.

De verlichting betreft een wit licht dat met een vaste frequentie knippert, met een lichtsterkte van 20.000 candela voor de dagperiode en een rood, vastbrandend licht, met een lichtsterkte van 2.000 candela voor de nachtperiode.

Indien tijdens de schemer- en nachtperiode het zicht meer dan 5 kilometer bedraagt, wordt de gemiddelde lichtintensiteit teruggebracht tot 30% van de gebruikelijke lichtsterkte. Bij een zicht van meer dan 10 kilometer wordt de gemiddelde lichtintensiteit teruggebracht tot 10% van de gebruikelijke lichtsterkte.

Op alle windturbines wordt halverwege de mast rode vastbrandende obstakelverlichting van 50 candela aangebracht. Een en ander is conform het 'informatieblad aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland'.

Er treedt geen lichthinder op door directe instraling aangezien de verlichting horizontaal en naar boven schijnt. De lichten zijn wel zichtbaar als puntbronnen. Er is geen sprake van verlichting van de nachtelijke hemel (sky glow) of de grond onder de turbines, aangezien gebruik wordt gemaakt van gerichte, aan de onderzijde afgeschermd verlichting die horizontaal uitstraalt.

Gezien de hoogte van de aangebrachte verlichting, de afgeschermd onderzijde, de afstand tot gevoelige objecten en de lichtintensiteit zullen er geen onaanvaardbare effecten optreden bij gevoelige objecten. Daarnaast geldt voor het Windpark Den Tol het zorgplicht artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit. Hierin staat over lichthinder voorgeschreven dat een inrichtinghouder het moet voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het tot een aanvaardbaar niveau beperken van lichthinder. Artikel 2.1 Activiteitenbesluit heeft een rechtstreekse werking. Het is dan ook niet nodig extra voorschriften over dit onderwerp in deze vergunning op te nemen.

Geluid

Algemeen

In artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit zijn in het eerste lid geluidsnormen opgenomen. Deze normen gelden op de gevel van gevoelige gebouwen en bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein. Artikel 3.14a heeft een rechtstreekse werking. Er wordt getoetst aan de norm van ten hoogste 47 dB L_{den} en aan de norm van ten hoogste 41 dB L_{night} .

Windturbines produceren geluid als de rotorbladen draaien. Dit geluid is voornamelijk afkomstig van de rotorbladen.

Beoordeling

Bij de aanvraag zijn de volgende akoestische onderzoeken/informatie gevoegd:

1. akoestisch rapport opgesteld door Pondera Services d.d. 27 februari 2014 kenmerk 713044 AS WP Den Tol V4.docx.
2. akoestisch rapport opgesteld door Pondera Consult d.d. 6 augustus 2015 kenmerk S11085b/AUB/003 akoestisch onderzoek cumulatieve effecten.
3. akoestisch rapport opgesteld door Pondera Consult d.d. 6 november 2015 kenmerk 713044 M01 Effecten windpark zonder meest zuidoostelijk gelegen windturbine;
4. aanvullingsbrief d.d. 6 februari 2017 kenmerk 713044/AANVA/VABO/001 waarin o.a. iets over cumulatie geluidbelasting is opgenomen.

Per type windmolen is onderzocht wat de hoogte van het geluid is op de gevel van gevoelige gebouwen.

Bij de aanvraag is een lijst gevoegd waarop staat welke woningen betrokken zijn bij het windmolenpark. Deze woningen en de woning aan de Netterdensestraat 28 liggen, op één na, binnen de 47 dB-contour. De woningen, met uitzondering van de woning aan de Netterdensestraat 28, staan ook op de ingediende verklaring betrokkenheid bij Windpark Den Tol. Op de lijst is aangegeven op welke wijze de bewoners betrokken zijn bij het windmolenpark. Binnen de 47 dB-contour liggen 13 woningen, namelijk:

- Netterdensestraat 17 en 30, Jonkerstraat 14, 19a, 21 en 23 en Omsteg 1 - zijn woningen van en bewoond door aandeelhouders van het windmolenpark. In de verklaring van betrokkenheid hebben de bewoners van de bovenstaande adressen verklaard aandeelhouder te zijn en dat zij verschillende taken verrichten voor het windmolenpark. Deze woningen worden daarom niet beschouwd als een gevoelig gebouw voor het windmolenpark.

- Netterdensestraat 28 - is onbewoond en in het bestemmingsplan is de woonbestemming aan het pand onttrokken. Hiermee is het geen gevoelig gebouw.
- Omsteg 1a en Jonkerstraat 14a - met de bewoners, tevens eigenaren, van deze woningen is een overeenkomst participant afgesloten. De bewoners hebben de verklaring van betrokkenheid ondertekend waarmee zij aangeven betrokken te zijn bij het windmolenpark en taken te hebben op het gebied van monitoring en toezicht. Deze woningen worden daarom niet beschouwd als een gevoelig gebouw voor het windmolenpark.
- Lupseweg 3 - met de eigenaar van deze woning is een opstalovereenkomst afgesloten zodat de gronden gebruikt mogen worden voor het windmolenpark. De woning Lupseweg 3 wordt verhuurd. De huurders hebben de verklaring van betrokkenheid ondertekend waarmee zij aangeven betrokken te zijn bij het windmolenpark en taken te hebben op het gebied van monitoring en toezicht. De woning wordt daarom niet beschouwd als een gevoelig gebouw voor het windmolenpark.
- Netterdensestraat 15 - met de bewoners, tevens eigenaren, van deze woning is een overeenkomst participant en een optieovereenkomst verkoop woning gesloten. De bewoners hebben de verklaring van betrokkenheid ondertekend waarmee zij aangeven betrokken te zijn bij het windmolenpark en taken te hebben op het gebied van monitoring en toezicht. Deze woning wordt daarom niet beschouwd als een gevoelig gebouw voor het windmolenpark.
- Neerveldseweg 5 - is eigendom van een aandeelhouder. De woning is op dit moment onbewoond. Met eventuele huurders wordt een participatieovereenkomst afgesloten. Tevens krijgen zij taken op het gebied van monitoring en toezicht.

Uit het vorenstaande blijkt dat binnen de 47 dB-contour geen gevoelige gebouwen aanwezig zijn. In bijlage B (verklarende woordenlijst) van de verklaring betrokkenheid bij Windpark Den Tol is aangegeven wat onder de verschillende overeenkomsten moet worden verstaan en wat moet worden verstaan onder de verschillende taken. Met deze verklaring is voldoende aangetoond dat de betreffende woningen geen gevoelige gebouwen zijn voor het windmolenpark.

De geluidniveaus bij gevoelige gebouwen voldoen aan de norm $L_{den}=47$ dB en $L_{night}=41$ dB. In variant 2 met de Vestas V117-3.3 MW turbines zijn wel geluidbeperkende voorzieningen nodig om alle toetspunten te voldoen aan de norm $L_{den}=47$ dB.

Om voor variant 2, de variant met de hoogste geluidproductie, te voldoen aan de normstelling zijn mitigerende geluidvoorzieningen nodig. Dit betekent dat voor bepaalde perioden de instellingen van de turbines worden gewijzigd. Met deze instellingen worden de bronsterkten van de turbine gereduceerd door bijvoorbeeld het toerental te verlagen en/of de bladhoek te verdraaien. Dit gaat enigszins ten koste van de energieproductie. Door drie turbines (64, 65 en 68) in de nachtperiode in te stellen op mode 3 wordt voldaan aan de geluidnormen uit artikel 3.14a Activiteitenbesluit. Dit betekent dat als de Vestas V117 het type windturbine is dat geplaatst gaat worden, de omschreven maatregelen in het akoestisch onderzoek doorgevoerd moeten worden.

Voor wat betreft het flexibele windmolentype geldt dat de maximale geluidcontour van L_{den} van 47 dB(A) uit de notitie van Pondera van 6 november 2015 "Effecten windpark zonder meest zuidoostelijk gelegen windturbine" Projectnummer 713044 M01 van de Vestas V117 weergegeven op pagina 20 van de notitie niet mag worden overschreden. Dit is vastgelegd in een vergunningvoorschrift.

Op enige afstand van Windpark Den Tol wordt langs de Papenkampseweg het Windpark Netterden-Azewijn gebouwd, bestaande uit 6 windturbines.

In het ingediende akoestische rapport van 27 februari 2014 is de gecumuleerde geluidbelasting vanwege beide windmolenparken onderzocht voor variant 2 met de Vestas V117-3.3 MW turbines. Deze variant is bepalend voor de beoordeling van de gecumuleerde geluidbelasting. Hieruit blijkt dat ook bij cumulatie van de geluidemissie van beide windmolenparken op de gevel van gevoelige gebouwen aan de geluidsnorm wordt voldaan.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat uit de akoestische rapporten en de bij de aanvraag ingediende informatie blijkt dat alle type windmolens kunnen voldoen aan de gestelde eisen in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit.

Slagschaduw

Bij de aanvraag is ook een onderzoek gevoegd waarin de resultaten staan van het onderzoek uitgevoerd naar de slagschaduw effecten van de windturbines. Het onderzoek is opgesteld door Pondera Services d.d. 27 februari 2014 kenmerk 713044 AS WP Den Tol V4.docx. In het rapport opgesteld door Pondera Consult d.d. 6 november 2015 kenmerk 713044 M01 zijn de effecten van het windpark zonder de meest zuidoostelijk gelegen windturbine weergegeven.

Eén van de aandachtspunten bij windturbines in de nabijheid van onder andere woningen van derden is slagschaduw. De draaiende rotorbladen van windturbines kunnen een bewegende schaduw op hun omgeving werpen. Deze zogenaamde slagschaduw kan onder bepaalde omstandigheden hinderlijk zijn doordat ze ervaren wordt als flikkering. De mate van hinder wordt onder meer bepaald door de frequentie en de intensiteit van de flikkering en de blootstellingduur. De afstand van de blootgestelde locatie tot de turbine, de stand van de zon en het al dan niet draaien van de turbine zijn daarbij bepalende aspecten.

In artikel 3.14, lid 4 van het Activiteitenbesluit wordt voor wat betreft het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschittering aangegeven dat de voorgeschreven maatregelen in de Activiteitenregeling milieubeheer (Activiteitenregeling) worden toegepast.

Volgens de Activiteitenregeling moeten windturbines voorzien zijn van een automatische stilstandvoorziening indien slagschaduw optreedt ter plaatse van gevoelige objecten, voor zover de afstand tussen de woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen minder dan 12 maal de rotordiameter bedraagt en gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw kan optreden.

Uit de onderzoeken blijkt dat voor een aantal woningen een stilstandvoorziening moet worden toegepast om aan de wettelijke norm te voldoen. Deze maatregel is technisch goed toepasbaar en wordt derhalve door de initiatiefnemers getroffen. Resultaat van de stilstandsvoorziening is dat voldaan wordt aan de voorschriften uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling voor slagschaduwhinder.

Externe Veiligheid

In het MER is in hoofdstuk 12 onderzocht of het plaatsen van windturbines effecten heeft op verschillende veiligheidsaspecten. In artikel 3.15a van het Activiteitenbesluit zijn eisen opgenomen ten aanzien van het plaatsgebonden risico veroorzaakt door een windturbine of een combinatie van windturbines.

In de huidige situatie liggen er weinig risicovolle objecten nabij het plangebied. Er liggen geen buisleidingen of andere risicobronnen nabij het plangebied. Het dichtstbijzijnde risicovolle object is een propaanopslag op ongeveer twee kilometer afstand. Over de snelweg (A3/E35), ten zuiden van het plangebied over de grens met Duitsland, vindt transport van gevaarlijke stoffen plaats. Er zijn geen relevante ontwikkelingen op gebied van externe veiligheid in de omgeving van het plangebied.

Uit hoofdstuk 12 van het MER blijkt dat er geen (beperkt) kwetsbare objecten, andere dan woningen van initiatiefnemers voor het windmolenpark, binnen de risicocontouren zijn gelegen. Om de veiligheid van de windmolenparken te beoordelen is in het MER gebruik gemaakt van het Handboek risicozonering windturbines (SenterNovem, 2005). Deze is inmiddels vervangen door het Handboek Risicozonering Windturbines 3.1 (2014). Mogelijke risico's rond een windturbine zijn mastbreuk, het afbreken van de gondel of van een blad. Het Handboek kan worden gebruikt als een praktijkrichtlijn voor het uitvoeren van een risicoanalyse voor windturbines. Voor verschillende typen windturbines met verschillende ashoogten is een generieke afstand bepaald voor dit beïnvloedingsgebied. Deze afstand is de maximale afstand waarop een onderdeel van een windturbine bij falen terecht kan komen.

Generieke waarden voor werpafstanden van een windturbine met 3000 kW vermogen welke voldoet aan klasse IEC2 zoals gedefinieerd in de IEC 61400 norm bij een ashoogte van 120 meter zijn bij nominaal toerental 216 meter.

Voor de risicocontouren met generieke gegevens gelden de volgende vuistregels uit het Handboek Risiconormering Windturbines (paragraaf 3.3.3):

1. De $PR = 10^{-6}$ per jaar contour is gelijk aan de hoogste waarde van of het maximum van ashoogte plus halve rotordiameter of de maximale werpafstand bij nominaal rotortoerental.
2. De $PR = 10^{-5}$ per jaar contour is gelijk aan de halve rotordiameter.

Generieke waarden voor PR contouren van een windturbine met 3000 kW vermogen bij een ashoogte van 120 meter vanwege de maximale werpafstand $PR = 10^{-5}$ 66 meter en $PR = 10^{-6}$ 216 meter.

PR contouren van de aangevraagde windturbines op basis van de vuistregels.

	maximum ashoogte	rotor- diameter	PR^{-5} contour [m]	PR^{-6} contour [m]
Siemens SWT-3.0-113	121	113	57	178
Vestas V117	122	117	59	181
Alstom ECO 122	122	122	61	183
Nordex N117/3000	125	117	59	184
REpower 3.0M-122	119	122	61	180
Flexibel windturbintype	125	122	61	184

Voor de risicocontour $PR=10^{-6}$ wordt de maximale afstand van 216 meter aangehouden. De conclusie van het MER dat er geen (beperkt) kwetsbare objecten, andere dan woningen van initiatiefnemers van het windturbinepark, binnen de risicocontouren zijn gelegen, blijft onveranderd.

Overige regelgeving en overwegingen

Onvoorziene voorvallen

Voor het optreden door de inrichtinghouder bij onvoorziene voorvallen, zijn in de vergunning geen voorschriften opgenomen. Hierop zijn de artikelen 17.1 en 17.2 van de Wet milieubeheer namelijk al van toepassing. Deze voorschriften hebben een rechtstreekse werking. Kort samengevat is de strekking van deze artikelen dat bij een onvoorzien voorval onmiddellijk die maatregelen getroffen moeten worden die nodig zijn om de gevolgen van die gebeurtenis voor het milieu te voorkomen, dan wel zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken. Daarnaast moet die gebeurtenis zo spoedig mogelijk gemeld worden aan het bevoegd gezag.

De windturbines moeten voldoen aan de veiligheidseisen opgenomen in artikel 3.14 van de Activiteitenregeling. Hiermee worden risico's voor de omgeving en de kans op ongewone voorvallen zoveel mogelijk voorkomen dan wel zoveel mogelijk beperkt.

In de voorschriften is opgenomen dat de windturbines moeten zijn uitgerust met een ijsdetectie en -afschakelvoorziening. Dit om de windturbine uit te schakelen als zich ijs op de rotorbladen heeft gevormd.

Conclusie

Wij hebben de gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken beoordeeld, en daarbij hun onderlinge samenhang, de technische kenmerken en de geografische ligging van de inrichting in acht genomen. Binnen de inrichting worden de van toepassing zijnde en in aanmerking komende beste beschikbare technieken die in redelijkheid van de inrichting geleverd kunnen worden, zoveel als mogelijk is en binnen de daarbij gestelde grenzen, toegepast. Op grond van bovenstaande overwegingen adviseren wij u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen. Ter bescherming van het milieu adviseren wij u voorschriften te verbinden aan de vergunning.

Bijlage 3 Voorschriften

Bij de aan deze omgevingsvergunning verbonden voorschriften is rekening gehouden met de ontwikkelingen op het gebied van de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de ontwikkelingen in verband met de kwaliteit van het milieu.

1. *Veiligheid*

- 1.1 De windturbines moeten zijn uitgerust met een ijsdetectie- en- afschakelvoorziening, waarmee de turbines automatisch uitgeschakeld worden indien zich ijs op de rotorbladen heeft gevormd.

2. *Afvalstoffen.*

- 2.1 In de inrichting ontstane gevaarlijke afvalstoffen en andere afvalstoffen moeten naar soort gescheiden worden gehouden en afgevoerd naar de daartoe bestemde inrichtingen. Het afvoeren moet geschieden met inachtneming van de van toepassing zijnde regelgeving en zodanig dat zich geen afval in of buiten de inrichting kan verspreiden.
- 2.2 Afvalstoffen, inclusief gevaarlijke afvalstoffen, die bij lekkage bodemverontreiniging kunnen veroorzaken, moeten worden bewaard in goed gesloten, voor de desbetreffende stoffen geschikte verpakking.
- 2.3 Van de in de inrichting afgevoerde bedrijfsafvalstoffen (inclusief gevaarlijke afvalstoffen) moeten de afgiftebonnen inzake de hoeveelheden, de naam van de inzamelaar, de bestemming en de data waarop de hoeveelheden van de respectievelijke afvalstoffen en materialen zijn afgevoerd tenminste 5 jaar worden bewaard.
- 2.4 De vergunninghouder dient de hoeveelheid (gevaarlijke) afvalstoffen die in de inrichting vrij kunnen komen zo veel mogelijk te beperken.

3. *Flexibel windturbinetype*

- 3.1 De maximale geluidcontour van Lden van 47 dB(A) uit de notitie van Pondera van 6 november 2015 "Effecten windpark zonder meest zuidoostelijk gelegen windturbine" Projectnummer 713044 M01 van de Vestas V117 weergegeven op pagina 20 van de notitie mag door het flexibele windturbinetype niet worden overschreden.

Melding aanvang bouwwerkzaamheden

Ondergetekende :

Naam :
Adres :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoonnr. :
Faxnummer :

Deelt mee dat de bouw van :

Naam : Windpark Den Tol Exploitatie B.V.
Op het adres : Tussen Jonkerstraat in het zuiden en de Omsteg in het noorden
Wordt aangevangen op :-.....-.....
Omgevingsvergunning nr : W-2014-0162
datum afgifte : 13-06-2014

De bouw wordt uitgevoerd door:

Naam :
Adres :
Postcode :
Woonplaats :

Datum :-.....-..... Handtekening :

Alleen door de gemeente in te vullen:

Gemeentestempel

Ontvangst :-.....-..... Handtekening :
Functie : medewerker team handhaving

Dit meldingsformulier dient volledig ingevuld ten minste één week voordat met de
Bouwwerkzaamheden wordt begonnen ingediend te worden bij de Gemeente Oude
IJsselstreek

Melding einde bouwwerkzaamheden

Ondergetekende :

Naam :
Adres :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoonnr. :
Faxnummer :

Deelt mee dat de bouw van :

Naam : Windpark Den Tol Exploitatie B.V.
Op het adres : Tussen Jonkerstraat in het zuiden en de Omsteg in het noorden
Is gereed gekomen op :-.....-.....
Omgevingsvergunning nr : W-2014-0162
datum afgifte : 13-06-2014
De bouw is conform vergunning uitgevoerd: JA / NEE
Eventuele toelichting :
.....
.....
Datum :-.....-..... Handtekening :

Alleen door de gemeente in te vullen.

Gemeentestempel

Ontvangst :-.....-..... Handtekening :
Functie : *medewerker team handhaving*

Dit meldingsformulier dient volledig ingevuld uiterlijk de eerste werkdag na de dag waarop de bouwwerkzaamheden zijn beëindigd ingediend te worden bij de Gemeente Oude IJsselstreek

Rechtsbeschermingsmiddelen

Beroep instellen bij de Raad van State

Als u het niet eens bent met een beslissing van de gemeente, heeft u de mogelijkheid om tegen een dergelijke beslissing beroep in te stellen.

Hoe stelt u beroep in?

Voor het instellen van beroep moet u een beroepschrift indienen. Het beroepschrift is een brief waarin u uitlegt waarom u het niet eens bent met de beslissing van de gemeente.

In deze brief moet u ook aangeven wat naar uw mening de beslissing van de rechter zou moeten zijn.

Verder moet het beroepschrift in ieder geval vermelden:

- uw naam en adres;
- de datum waarop u het beroep instelt;
- een omschrijving van de beslissing waartegen u beroep instelt. U moet zo mogelijk een kopie van de beslissing bijvoegen.

Tenslotte moet u het beroepschrift ondertekenen.

Crisis- en herstelwet

Deze vergunning valt onder de Crisis- en herstelwet.

Het indienen van een pro forma beroepschrift is dan niet meer mogelijk. Dit betekent dat er bij het indienen van een beroep alle stukken ter onderbouwing hiervan binnen de geldende beroepstermijn moeten worden aangeleverd. Na deze termijn is het niet meer toegestaan om aanvullende stukken in te dienen.

In het beroepschrift dient ook te worden vermeld dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

U moet het beroepschrift, zo mogelijk, in tweevoud sturen naar de griffie van de Rechtbank Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. Bij uw beroepschrift kunt u eventueel een kopie van de zienswijze op het ontwerpbesluit meesturen. Wilt u nog meer stukken meesturen, dan dient u alles in tweevoud bij uw beroepschrift te voegen.

Binnen zes weken een beroepschrift indienen

U moet uw beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag van bekendmaking op de website van de Gemeente Oude IJsselstreek en in een of meer dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen van het genomen besluit.

Het is het overwegen waard om het beroepschrift aangetekend te versturen, zodat u kunt aantonen dat u het beroepschrift op tijd hebt verzonden.

Voor nadere informatie over de procedure bij de arrondissementsrechtbank kunt u contact opnemen met de griffie van de bij Rechtbank Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Voorlopige voorziening

De indiener van het beroepschrift kan, als spoed is geboden, ook verzoeken een **voorlopige voorziening** te treffen. Dit betekent dat een speciale regeling wordt getroffen voor die periode dat het beroepschrift nog in behandeling is.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de inhoud van deze brochure kunt u contact opnemen met één van de medewerkers van het taakveld Algemene, Bestuurlijke en Juridische Zaken, tel.: 0315-292292

Verklaring van geen bedenkingen Windpark den Tol Netterden

Raadsvergadering d.d. 11 mei 2017, nr.

De raad van de gemeente Oude IJsselstreek,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 9 mei 2017, kenmerk 17int00290;

gelet op het bepaalde in artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) juncto artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor);

gezien de op 28 februari 2014 ingediende aanvraag om omgevingsvergunning (met nummer W-2014-0162) voor het oprichten van een windmolenpark bestaande uit 10 turbines in het gebied tussen de Omsteg en de Jonkerstraat te Netterden en de op 12 januari 2017 ingediende wijziging op de bestaande aanvraag voor wat betreft aantal windturbines en de turbinetypes;

overwegende, dat de aanvraag niet past binnen het geldende bestemmingsplan Buitengebied Gendringen 2000, herziening 2002;

dat de aanvraag om omgevingsvergunning is ingediend voor de activiteit 'bouwen' en 'milieu' (artikel 2.1, eerste lid, onder a en e Wabo);

dat de aanvraag op grond van artikel 2.10, tweede lid Wabo mede wordt aangemerkt als een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit 'planologisch strijdig gebruik' (artikel 2.1, eerste lid, onder c Wabo) en de vergunning slechts wordt geweigerd indien vergunningverlening met toepassing van artikel 2.12 niet mogelijk is;

dat de gemeenteraad op grond van artikel 6.5, eerste lid van het Bor bepaalt dat, wanneer een aanvraag betrekking heeft op een activiteit waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° van de Wabo wordt afgeweken van het bestemmingsplan, hij wel of niet een verklaring van geen bedenkingen afgeeft;

dat de verklaring van geen bedenkingen slechts kan worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening (artikel 2.27 lid 3 van de Wabo juncto artikel 6.5 lid 2 van het Bor);

dat de aanvraag om omgevingsvergunning is voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing;

dat in de ruimtelijke onderbouwing wordt ingegaan op alle relevante omgevingsaspecten;

dat uit de ruimtelijke onderbouwing blijkt dat het project niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de weigeringsgrond zoals genoemd in artikel 2.27 lid 3 van de Wabo juncto artikel 6.5 lid 2 van het Bor;

dat in de vergadering van 23 februari 2017 is besloten om in te stemmen met de vaststelling van het bestemmingsplan Windpark Den Tol 2016 en het afgeven van een ontwerpverklaring van geen bedenkingen;

dat het ontwerpbesluit om een verklaring van geen bedenkingen samen met het ontwerpbesluit om omgevingsvergunning te verlenen gedurende zes weken voor een ieder ter visie heeft gelegen;

dat gedurende de termijn van ter inzage legging 6 zienswijzen kenbaar zijn gemaakt;

BESLUIT:

1. In te stemmen met de reacties en conclusie in de "Nota van beantwoording zienswijzen";
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven voor de realisatie van een windmolenpark bestaande uit 9 windturbines in het gebied tussen de Omsteg en de Jonkerstraat te Netterden.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Oude IJsselstreek in zijn openbare vergadering van 11 mei 2017.

De wnd. griffier,

M.B.J. Looman

de voorzitter,

O.E.T. van Dijk

	
Behoort bij beschikking	
datum:	15-05-2017
nr:	W-2014-0162
 Dennis Ankersmid	
	
Afdeling Publieksbalie, Team Vergunningen	

NOTA VAN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN

**ontwerp verklaring van geen bedenkingen en
ontwerp omgevingsvergunning**

“Windpark Den Tol Netterden”

	
Behoort bij beschikking	
datum:	15-05-2017
nr:	W-2014-0162
 Dennis Ankersmid	
	
Afdeling Publieksbalie, Team Vergunningen	

1. Inleiding

Deze nota van beantwoording zienswijzen heeft betrekking op het raadsbesluit van 23 februari 2017, waarbij door de gemeenteraad is besloten om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af te geven ten behoeve van het realiseren van een windpark bestaande uit 9 windturbines ten oosten van het dorp Netterden (Windpark Den Tol) en op de ontwerp omgevingsvergunning d.d. 24 februari 2017.

Voor dit bouwplan is op 28 februari 2014 een aanvraag om omgevingsvergunning ingediend. Bij het indienen van de aanvullende stukken op 12 januari 2017 is door de aanvrager de aanvraag gewijzigd van 10 windturbines naar 9 windturbines met de daarbij behorende voorzieningen. Bij deze aanvullingen is tevens een ruimtelijke onderbouwing ingediend ten aanzien van strijdigheden van het plan met het nu vigerende bestemmingsplan "Buitengebied Gendringen 2000, Herziening 2002". Vanwege deze strijdigheid is de aanvraag mede aangemerkt als een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit "planologisch strijdig gebruik", als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder c van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Voorafgaande aan een besluit, dat het college als bevoegd gezag op deze aanvraag dient te nemen, dient de gemeenteraad te besluiten om wel of geen verklaring van geen bedenkingen af te geven. De gemeenteraad heeft op 23 februari 2017 besloten om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af te geven. Vervolgens heeft ook het college een ontwerpbesluit genomen op de aanvraag omgevingsvergunning.

Beide ontwerpbesluiten zijn met ingang van 2 maart 2017 ter inzage gelegd in het gemeentehuis en gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl. Publicatie hiervan heeft plaatsgevonden in de Staatscourant, de Duitse Kranten NRZ en Stadtanzeiger Emmerich en in het huis-aan-huisblad "Oude IJsselstreek Vizier" en "Montferland Nieuws" van 1 maart 2017. Doordat publicatie op de gemeentelijke website achterwege is gebleven, is besloten om over te gaan tot rectificatie. Op 22 maart 2017 heeft publicatie plaatsgevonden in de Staatscourant, NRZ, Stadtanzeiger Emmerich, Oude IJsselstreek Vizier en de gemeentelijke website, dat de ontwerpbesluiten van 23 maart 2017 tot en met 3 mei 2017 ter inzage liggen met de mogelijkheid om gedurende deze periode zienswijzen in te dienen. De terinzagelegging heeft geresulteerd in 6 zienswijzen.

Na hieronder in hoofdstuk 2 te zijn ingegaan op de ontvankelijkheid van de zienswijzen, worden de zienswijzen in hoofdstuk 3 samengevat, waarbij gebruik wordt gemaakt van een kolommenstructuur. De samenvatting van de zienswijzen wordt in de naastgelegen kolom van een reactie voorzien. In verband met een efficiënte beantwoording van de zienswijzen wordt de volledige zienswijze samengevat en is er geen uitsplitsing gemaakt naar zaken die betrekking hebben op de VVGB en zaken die betrekking hebben op de omgevingsvergunning. In hoofdstuk 4 wordt de algehele eindconclusie aangegeven. Daarbij wordt wel een splitsing gemaakt en wordt aangegeven of er aanleiding is het ontwerpbesluit VVGB omgevingsvergunning aan te passen of te herzien. Vervolgens is het wel of niet verlenen van de definitieve omgevingsvergunning een besluit van het college van B & W.

2. Ingediende zienswijzen/ontvankelijkheid

De zienswijzen zijn binnen de termijn van terinzagelegging ontvangen waardoor ze ontvankelijk zijn.

3. SAMENVATTING INGEDIENDE ZIENSWIJZE EN BEOORDELING ZIENSWIJZE

Nr.	Datum en nr. brief	Betreft	Zienswijze	Reactie gemeente
1.	12-04-2017 17ink07594	Herhaling van zienswijzen tegen bestemmingsplan	VLN heeft dezelfde bezwaren tegen het voornemen om de VVGB en omgevingsvergunning te verlenen als ze tegen het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016 hebben ingebracht. Deze worden daarom hieronder bij punt 1.1 t/m 1.5 herhaald.	Dit wordt voor kennisgeving aangenomen.
		1.1 Afstand tussen windparken	Het in samenhang met elkaar ontwerpen van windparken, zodat een begrijpelijk en rustig ruimtelijk geheel wordt gecreëerd is in de praktijk onmogelijk, zeker niet in Netterden waar het gaat om 3 windparken.	In het MER in hoofdstuk 4 zijn diverse opstellingsvarianten onderzocht, waarbij rekening is gehouden met samenhang met de Duitse windparken en Windpark Netterden Azewijn. Op basis van diverse afwegingen is uiteindelijk gekozen voor opstellingsvariant 3. Wij onderschrijven die keuze.
		1.2 Natuurontwikkeling	Er is sprake van natuurontwikkeling bij de zandwinningplassen De Omsteg en Azewijnse Broek en bij het Duitse Natura 2000-gebied. Windpark Den Tol komt hier precies tussen in te liggen, waardoor de natuur-ontwikkeling teniet wordt gedaan.	In de passende beoordeling zijn alle relevante effecten beoordeeld op de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Hierbij is ook rekening gehouden met de functies van de verschillende gebieden voor de soorten en de uitwisseling tussen verschillende gebieden en voor welke soorten het plangebied van waarde is. En er zijn aanvullend veldbezoeken gebracht. Dit heeft voldoende informatie opgeleverd voor een gedegen effectbeoordeling, waarbij ook de waarden uit de zandwinningplassen Omsteg en Azewijnse Broek zijn betrokken. In de provinciale Omgevingsvisie 2016 maakt het gebied van de zandwinningsplassen Omsteg en Azewijnse broek overigens geen onderdeel uit van het Gelders Natuurnetwerk of de Groene ontwikkelzone die in deze visie zijn opgenomen. Evenmin is aan dit gebied een functie toegekend als (toekomstige) stepping stone tussen de gebieden die wel tot dit netwerk behoren, te weten de Aa-Strang ten oosten van Gendringen en Ulft en het gebied ten westen van 's-Heerenberg. Dat de gemeenteraad natuurontwikkeling voorstaat bij de eindinrichting van de betreffende zandwinplassen betekent dus niet dat dit gebied een bijzondere status krijgt als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk of de Groene ontwikkelzone.
		1.3 Cumulatie van effecten	Cumulatie van geluid van windturbines/windparken die dicht bij elkaar staan zijn een reëel risico op geluidsoverlast voor de inwoners van Netterden. Ontwikkeling van Windpark Den Tol is disproportioneel en geen bewijs van goede ruimtelijke ordening omdat er voldoende ruimte is voor alternatieve zoeklocaties voor energieopwekking.	In het akoestisch onderzoek (bijlage 29 van het bestemmingsplan) is aangegeven, dat cumulatie van de hoogst mogelijke geluidbelasting van beide windparken resulteert in een geluidbelasting die voldoet aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en aan de norm van ten hoogste 41 dB Lnight. Een windturbinepark levert veel energie op in vergelijking met andere duurzame energieopwekking. In de structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 hebben wij ons in dat kader uitgesproken over concentratie van windenergiegebieden rondom Netterden, aansluitend bij de

			zoekgebieden die in het provinciale beleid zijn neergelegd. Er zijn ons geen onderzoeken of beleidsdocumenten bekend waarin alternatieve zoeklocaties zijn aangegeven.
	1.4 Gemeenteraadsbesluit 2004	Het handelen van het college van B & W voldoet niet aan de beginselen van behoorlijk bestuur door het niet nakomen van het raadsbesluit van 2004.	De gemeentelijke politieke inzichten rond duurzame energie zijn veranderd sinds 2004. Na 2004 zijn er raadsbesluiten genomen die uitgaan van het maximaal benutten van de zoekgebieden bij Netterden voor windenergie, zoals de vaststelling van de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 op 12 mei 2011 en 'Tijd voor nieuwe energie', Beleidskader energie Oude IJsselstreek 2012-2020, vastgesteld op 23 juni 2011. Achterliggende gedachte is dat de noodzaak om de energievoorziening duurzaam te maken groter is geworden. In de uitspraak van de Raad van State d.d. 27 mei 2015 is dit onderdeel van het beroep ongegrond verklaard.
	1.5 Gezondheidsaspecten	Negatieve fysieke en mentale effecten op de omwonenden zijn niet onderzocht. Aspecten met impact op de gezondheid zijn: - Cumulatie van geluid; - Het gevoel twee lijnen te doorkruisen door de opstelling van de windturbines; - Effect van de knipperende lichten op de beleving en rust; - Het besef dat de gemeente de belangen van omwonenden als gezondheid, welzijn, woongenot en waarde onroerend goed niet naar redelijkheid beschermt; - Het ontbreken van draagvlak blijkens een enquête van 18 mei 2011.	Bij het aspect gezondheid zijn vooral de elementen geluid en slagschaduw relevant voor het MER. Ten aanzien van deze elementen zijn algemene wettelijke normen vastgesteld in het Activiteitenbesluit. In het MER is onderzocht of aan deze normen kan worden voldaan, waarbij de conclusie is dat alle alternatieven die zijn onderzocht voldoen aan de normen voor geluid en slagschaduw. Het onderzoeken van mentale effecten is niet mogelijk, omdat dit niet objectief is vast te stellen.
	1.6 Ter inzage gelegde stukken	Er worden stukken genoemd in de ontwerpbeschikking omgevingsvergunning, maar deze maken geen onderdeel uit van de ter inzage gelegde stukken, waardoor VLN hierop niet kan reageren en de ter inzage legging gebreken bevat.	De bewering dat de genoemde stukken in de ontwerpbeschikking geen onderdeel uitmaken van de ter inzage gelegde stukken is onjuist. De complete omgevingsvergunning met alle bijbehorende stukken hebben fysiek ter inzage gelegen op het gemeentehuis en waren hier digitaal in te zien. Op grond van artikel 6.14, lid 1 van het Besluit omgevingsrecht is naast een publicatie in de Staatscourant het besluit tevens gepubliceerd op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl . Hierbij zijn tevens een aantal relevante stukken gepubliceerd.
	1.7 Ontwerp beschikking	Door het opnemen van zes varianten windturbines in de omgevingsvergunning is het onmogelijk om eventuele geluidshinder, slagschaduw, effecten op de natuur en waarde van onroerend goed aan te tonen. Hiervoor zouden 6 x 6 onderzoeken moeten worden gedaan hetgeen voor belanghebbenden onmogelijk is en waardoor zij in hun rechtszekerheid worden belemmerd.	Bij de aanvraag zijn rapporten over geluid en slagschaduw gevoegd waarin de 5 verschillende windmolentypen zijn getoetst. De rapporten zijn opgesteld door een gerenommeerd adviesbureau. Aan de juistheid van de rapporten wordt niet getwijfeld. Van het zesde flexibele windmolentype wordt in de aanvraag aangegeven dat de kenmerken dezelfde zullen zijn als van de andere aangegeven turbinetypes. De ruimtelijke uitstraling en de natuur- en milieugevolgens zullen niet afwijken van de andere turbinetypes

				waarvoor rapporten zijn overlegd. Alle windtubines voldoen aan de wettelijke eisen. In de brochure windenergie en flexibel vergunnen, die is opgesteld in opdracht van het ministerie van Economische Zaken zijn voorwaarden opgenomen waaraan een vergunning voor een flexibel windmolentype moet voldoen. Hieraan voldoet de vergunning. De brochure is opgesteld door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Het is een uitgave van april 2016, publicatienummer: RVO-041-1601/FS-DUZA.
		1.8 Conclusie	VLN is van mening dat niet wordt voldaan aan een goede ruimtelijke ordening en dat daarom geen VVGB en omgevingsvergunning dient te worden afgegeven. Verder wordt opgemerkt dat de wettelijke reactietermijn van 6 weken te beperkt is om te reageren gezien de omvangrijkheid van het dossier.	De ingediende zienswijzen geven geen aanleiding om te besluiten, dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening. VLN heeft ook zienswijzen ingediend tegen het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016. De hoeveelheid nieuwe stukken is ten opzichte van de stukken, die reeds bij het bestemmingsplan ter inzage hebben gelegen, niet wezenlijk toegenomen waardoor er ons inziens geen langere dan de wettelijke reactietermijn benodigd is. Bovendien is het gebruikelijk dat ook voor omvangrijke projecten de wettelijke reactietermijn wordt aangehouden en in dit geval is de termijn zelfs 9 weken geweest door rectificatie van een publicatie.
2.	24-04-2017 17ink08185	Herhaling van zienswijzen tegen bestemmingsplan tegen omgevingsvergunning	De Stadt Emmerich heeft dezelfde bezwaren tegen het voornemen om de VVGB en omgevings- vergunning te verlenen als ze tegen het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016 d.d. 15-12-2016 hebben ingebracht. Deze worden daarom hieronder herhaald.	Dit wordt voor kennisgeving aangenomen.
		2.1 Massnahmen-konzept	Aan Duitse zijde formuleert het "Massnahmenkonzept", dat een verbindend karakter heeft, dat voor windmolens een afstandsnorm van 1000 meter tot het Europese Vogelbeschermingsgebied "Unterer Niederrhein moet worden aangehouden. Dat is een onderbouwde standaard voor soortenbescherming, die naar hun mening niet verschillend geïnterpreteerd kan worden aan beide zijden van de grens.	Voor de vraag hoe omgegaan moet worden met het Europese Vogelbeschermingsgebied "Unterer Niederrhein" toetsen wij aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarin staat de vraag centraal of er geen aantasting van de natuurlijke kenmerken zal optreden. Dit is specifiek, dan het hanteren van een algemene richtlijn voor een te hanteren afstand. Het MER en de diverse aanvullingen daarop bevatten een uitgebreide studie hierover. Daaruit blijkt dat de windturbines op een kortere afstand geplaatst kunnen worden. Verder onderschrijven wij de overwegingen van Gedeputeerde Staten in de vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet die op 17 november 2016, derhalve vooruitlopend op ter visie legging van de ontwerp-omgevingsvergunning, is verleend.
		2.2 Cumulatie	Voor cumulatie effecten moet niet alleen naar het gebied Hetter-Millinger Bruch worden gekeken, maar naar het totale vogelbeschermingsgebied Unterer Niederrhein.	In de onderzoeken is ook uitgegaan van het totale vogelbeschermingsgebied Unterer Niederrhein en niet alleen van het gebied Hetter-Millinger Bruch. Verder verwijzen wij naar de overwegingen van Gedeputeerde Staten in de vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet van 17 november 2016. De aanvraag van de te verlenen omgevingsvergunning is zorgvuldig door Gedeputeerde Staten beoordeeld, zodat wij er vanuit mogen gaan dat het in deze vergunning beschreven project voldoet aan de door

				Gedeputeerde Staten verleende vergunning waarin de gevolgen voor het Duitse Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein zijn bekeken.
3.	17ink08419 3-5-2017	3.1 Visuele verrommeling van de leefomgeving/ aantasting monument.	Onze leefomgeving zal worden geschaad door het nieuwe windmolenpark in combinatie van de andere reeds aanwezige windparken en een gevestigde fabriek. Door deze visuele verrommeling worden wij onevenredig belast. Er is geen rekening gehouden met de nieuwe Omgevingswet waarin wordt bepaald dat bij het verstrekken van een omgevingsvergunning rekening moet worden gehouden met een monument (hun woning).	Nu al moeten gemeenten bij vaststelling van een bestemmingsplan rekening houden met het aanwezige erfgoed. In de nieuwe omgevingswet wordt beoogd om hier een zwaardere bescherming aan te geven. Hoe dit precies zal uitpakken is op dit moment nog geheel onbekend. Hier is dan op dit moment ook nog niet op vooruit te lopen. Verder heeft de RvS bij de uitspraak d.d. 27 mei 2015 zich hierover onder punt 15.1 al uitgesproken en is de op handen zijnde omgevingswet geen reden om tot een ander standpunt te komen.
		3.2 Milieuvergunning	Er is een milieuvergunning nodig voor het windpark. Er ligt nog niet vast welke gebouwd gaan worden. De zwaarste types gaan over de normen heen.	Het ontwerp besluit dat ter inzage heeft gelegen betreft ook de activiteit milieu. Initiatiefnemers hebben dus een milieuvergunning aangevraagd. In de aanvraag zijn 5 mogelijke type windmolens aangegeven. Daarnaast is een flexibel type aangevraagd. Alle 5 de types zijn onderzocht en voldoen aan de geldende normen. Het flexibel windmolentype zal ook hieraan voldoen. Het is onduidelijk welke normen de appellant bedoeld die worden overschreden.
		3.3 Vooruitlopen op onherroepelijk bestemmingsplan	Met de ontwerpbeschikking wordt vooruitgelopen op het onherroepelijk worden van de bestemmingsplanwijziging. Dit is onzorgvuldig en in strijd met de beginselen van goed bestuur omdat het onzeker is of het bestemmingsplan niet door de Raad van State wordt vernietigd, zoals eerder is gebeurd. Er is niet afgewogen wat er gaat gebeuren als het bestemmingsplan opnieuw wordt vernietigd. Bovendien ontstaan er fouten door de grote haast waarmee deze procedure wordt afgehandeld.	Er is geen sprake van een haastige procedure, waarbij wordt vooruitgelopen op het onherroepelijk worden van een bestemmingsplanwijziging. In deze situatie is sprake van een aanvraag omgevingsvergunning waarbij sprake is van strijdigheid met het geldende bestemmingsplan Buitengebied 2000, herziening 2002. Na de vernietiging van de omgevingsvergunning bij uitspraak van 16 november 2016, is de aanvraag van 28 februari 2014 vanwege deze strijdigheid mede aangemerkt als een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit "planologisch strijdig gebruik", als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder c van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De wettelijke procedure wordt hiervoor dus gevolgd.
		3.4 Zichtbaarheid van de windmolens	In de bij de omgevingsvergunning behorende rapporten staat vermeld, dat wij de windmolens niet kunnen zien vanuit onze woning en tuin. Dat de vergunning is gebaseerd op rapporten, die dergelijke fouten bevatten is onzorgvuldig.	In de uitspraak van de Raad van State d.d. 27 mei 2015 heeft de Afdeling het volgende opgemerkt over de zichtbaarheid van de windmolens: <i>"bij afweging van alle bij het besluit betrokken belangen, heeft de gemeenteraad zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat het plan het landschap en het zicht vanuit de woonkern niet onaanvaardbaar zal verstoren"</i> .
		3.5 Akoestisch onderzoek	Het akoestisch onderzoek is niet zorgvuldig opgesteld. De woning Acacialaan 9 is niet opgenomen in de lijst met onderzochte woningen. De wettelijke geluidlimiet aan lawaai voor deze woning is al aan de fabriek toegekend en iedere extra geluidsbelasting van de windmolens zal voor een overschrijding zorgen. Er is geen afweging gemaakt om deze extra overschrijding toe te staan.	De geluidberekeningen zijn uitgevoerd overeenkomstig het Meten en rekenvoorschrift windturbines van Bijlage 4 bij de Activiteitenregeling milieubeheer. De berekeningen zijn correct. Bijlage 4 bevat ook een rekenmethode voor cumulatie van geluid met andere bronnen. De methode berekent de gecumuleerde geluidsbelasting, rekening houdend met de verschillen in dosis-effectrelaties van de verschillende geluidsbronnen. Gebaseerd op deze dosis-effectrelatie

			In het geluidsonderzoek wordt gerekend met gemiddelden. Echter in de praktijk zal de geluidsbelasting anders uitvallen. De omgevingsvergunning klopt niet, omdat die is gebaseerd op een onjuist uitgangspunt. Niet alleen het gemiddeld is van belang, maar ook de dalen en vooral de pieken waaruit het gemiddelde voortkomt.	kan bij de woning Acacialaan 9 een milieukwaliteitsmaat worden berekend van 55 dB. Deze milieukwaliteitsmaat kwalificeert de akoestische omgeving als redelijk. De raad heeft in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan Windpark Den Tol al eerder aangegeven dat deze kwalificatie voor het gebied als acceptabel wordt beschouwd. Bij de beoordeling van het geluid van de windmolens worden de landelijke geluidnormen van het Activiteitenbesluit gehanteerd. Deze normen gaan uit van een jaargemiddelde, zodat perioden waarin de turbines meer geluid maken worden gecompenseerd met perioden waarin de turbines minder geluid maken. Deze normen zijn tot stand gekomen op basis van een afweging tussen het te verwachten percentage mensen dat last heeft van het geluid en de noodzaak om meer duurzame energie op te wekken. Bij de hinderbeleving spelen ook andere factoren, zoals het overige geluid in de omgeving, de mening over windenergie en, het al dan niet hebben van uitzicht op de windturbine een rol. Wij kunnen de conclusie dat het akoestisch onderzoek onzorgvuldig zou zijn of dat de vergunning word gebaseerd op verkeerde uitgangspunten dan ook niet delen.
		3.6 Gemeenteraadsbesluit uit 2004	Het bouwen van een tweede windmolenpark is een vorm van onbehoorlijk bestuur en schending van het vertrouwensbeginsel door het niet nakomen van het raadsbesluit van 2004, waarbij besloten is dat er één windmolenpark zou worden gebouwd.	De gemeentelijke politieke inzichten rond duurzame energie zijn veranderd sinds 2004. Na 2004 zijn er raadsbesluiten genomen die uitgaan van het maximaal benutten van de zoekgebieden bij Netterden voor windenergie, zoals de vaststelling van de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 op 12 mei 2011 en 'Tijd voor nieuwe energie', Beleidskader energie Oude IJsselstreek 2012-2020, vastgesteld op 23 juni 2011. Achterliggende gedachte is dat de noodzaak om de energievoorziening duurzaam te maken groter is geworden. In de uitspraak van de Raad van State d.d. 27 mei 2015 is dit onderdeel van het beroep ongegrond verklaard.
		3.7 Versnelde procedure in relatie tot maatschappelijk belang	Er is geen maatschappelijk belang bij deze versnelde procedure. Het belang is de verstrekking van subsidiegelden. Mocht de pot leeg zijn, dan is deze toch besteedt aan windmolenprojecten elders. Er is maatschappelijk belang bij om niet voor te sorteren door middel van een versnelde procedure omdat daarmee geld kan worden toegezegd aan projecten, die wel de bestemmingsplanprocedures geheel hebben doorlopen.	Er is geen sprake van een versnelde procedure, waarbij wordt vooruitgelopen op het onherroepelijk worden van een bestemmingsplanwijziging. In deze situatie is sprake van een aanvraag omgevingsvergunning waarbij sprake is van strijdigheid met het geldende bestemmingsplan Buitengebied 2000, herziening 2002. Vanwege deze strijdigheid is de aanvraag van 28 februari 2014 na vernietiging van de omgevingsvergunning op 16 november mede aangemerkt als een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit "planologisch strijdig gebruik", als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder c van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De wettelijke procedure wordt hiervoor dus gevolgd.
		3.8 Risicoanalyse	Er is geen risicoanalyse opgesteld voor deze omgevingsvergunning. Enkele windturbines liggen erg dicht bij	Het Handboek risicozonering windturbines is een document wat met enige regelmaat geüpdatet kan worden naar aanleiding van de

			wegen. In het MER wordt gebruik gemaakt van vuistregels uit het Handboek Risicozonering Windturbines uit 2005 en niet van recentere versies uit 2013/2014. De in het MER gebruikte afstanden wijken sterk af van de afstanden zoals gegeven door het RIVM, die aangeeft dat tot 600 m afstand brokstukken kunnen neerkomen. Ook een fabrikant van windmolens (Vestas) geeft aan om op een afstand van 400 m te blijven. In dit geval liggen wel degelijk woningen binnen die afstand. Er is een kwantitatieve analyse nodig om te beoordelen wat het risico is dat weggebruikers een rotorblad of stuk ijs op hun hoofd krijgen. Er is geen duidelijke afweging gemaakt waarin wordt onderbouwd welke risico's er zijn en op welke bronnen deze zijn gebaseerd.	nieuwste inzichten. Hierdoor komen er telkens nieuwe versies van het handboek beschikbaar waarin bijvoorbeeld beleidswijzigingen of nieuwe kennis kan worden opgenomen. De uitgangspunten die gebruikt zijn in het Handboek risicozonering windturbines 2005 zijn niet sterk veranderd met de meest recente huidige versie v3.1 van september 2014. Met betrekking tot de aanwezigheid van lokale wegen wordt nog opgemerkt dat enkel de in het handboek aangegeven normering van toepassing is op rijkswegen (Rijkswaterstaat) bij plaatsing van turbines nabij Rijkswegen. Voor lokale wegen die geen eigendom zijn van Rijkswaterstaat maar bijvoorbeeld van de provincie of gemeente zijn geen algemene externe veiligheidsnormen van toepassing. Wegen zijn geen beperkt kwetsbare of kwetsbare objecten, zodat ook de daarvoor geldende normering niet van toepassing is. Gezien de beperkte verkeersintensiteiten op niet-rijkswegen zijn de risico's voor passanten ook verwaarloosbaar klein. Het Handboek risicozonering geeft een indicatie van de maximale risico's die kunnen optreden in de omgeving. Dit wordt inzichtelijk gemaakt met behulp van het plaatsgebonden risico. Het plaatsgebonden risico beschrijft het risico voor een persoon die 24 uur per dag en 365 dagen per jaar op dezelfde vierkante meter grond verblijft. De kans dat deze persoon in dat jaar wordt getroffen betreft het plaatsgebonden risico. De maximale hoogte van het plaatsgebonden risico bedraagt op de grens van een halve rotordiameter afstand tot de mast maximaal PR10-5; dit betekent dat de kans dat een persoon die 24 uur per dag en 365 dagen per jaar op deze vierkante meter blijft staan en dan getroffen wordt maximaal ééns in de 100.000 jaar is. Op een afstand tot de mast van de tiphoogte (of werpafstand bij nominaal toerental) bedraagt deze kans maximaal ééns in de 1.000.000 jaar. Binnen de rotordiameter en op een afstand van bijvoorbeeld een tiental meter van de mast, bedraagt deze kans maximaal eens in de circa 10.000 jaar. Het risico van een passant die een windturbine passeert is ook afhankelijk van de tijd per jaar die een persoon doorbrengt binnen de risicozone. Stel dat een persoon elke dag 10 minuten lang onder de rotor van een windturbine doorloopt dan is de kans dat deze persoon wordt geraakt maximaal 7×10^{-7} per jaar. De kans op overlijden is dan ééns in de 1,44 miljoen jaar. Dit risico is verwaarloosbaar klein vergeleken met 'normaal' optredende risico's van bijvoorbeeld deelnemen aan het verkeer of uitvoering van een beroep. Buiten een afstand van tiphoogte en werpafstand bij nominaal toerental zijn de optredende risico's nog vele malen kleiner Een kwantitatieve risico analyse (QRA) is alleen benodigd indien niet
--	--	--	--	---

				kan worden voldaan aan de generieke toetsafstanden of vuistregels die staan vermeld in het Handboek risicozonering windturbines. Als kan worden voldaan aan de toetsafstanden (zoals bij dit windpark) dan is de situatie bij voorbaat acceptabel of van een niet-significant niveau voor externe veiligheid. Grotere effectafstanden boven de 300 meter komen voort uit analyse van het scenario 'bladworp bij overtoeren'. Volgens het Handboek risicozonering windturbines is dit een scenario waarbij de maximale effecten van bladworp in een extreme situatie van 2x nominaal toerental worden beschouwd. Uit berekeningen blijkt dat de rotorbladen dan enorm ver kunnen worden weggegooid omdat de draaisnelheid zeer hoog is. Gelukkig is de kans dat een dergelijk faalscenario zich realiseert zeer klein. De kans van optreden is hierbij volgens het handboek conservatief (worst case) bepaald op 5,0 x 10-6, dit betekent dat de verwachtingswaarde dat dit scenario optreedt ééns in de 200.000 jaar bedraagt. Als dit scenario optreedt dan is de kans dat een persoon of object ook nog eens wordt geraakt door een onderdeel uiteraard nog vele malen kleiner dan deze waarde. Daarom wordt dit scenario in vrijwel alle situaties als een niet-significant risico gezien. Enkel bij grote bovengrondse risicovolle installaties in de nabijheid van windturbines dient dit scenario beschouwd te worden; hiervan is bij dit windpark geen sprake. Verwezen wordt naar de monteurshandleiding van windturbinefabrikant Vestas, waarin een veiligheidsafstand van 400 meter tot de windturbine is beschreven. Het is niet duidelijk hoe eventuele benoemde afstanden in een dergelijk handboek tot stand zijn gekomen en met welke redenering c.q. in welke context deze worden toegepast. Een dergelijke handleiding is dan ook geen goede beoordelingsmaat voor een beoordeling van de plaatsgebonden risico's van een windturbine of windpark voor derden. De windmolens worden voorzien van een ijsdetectiesysteem. Waar nodig wordt een veiligheidsprotocol voor ijsafzetting toegepast om te voorkomen dat ijsbrokken op de openbare weg vallen.
		3.9 Beroepsgronden tegen bestemmingsplan	Op 2 mei 2017 is een beroepsschrift ingediend tegen het vastgestelde bestemmingsplan. De gronden hieruit worden samengevat weergegeven en dienen als integraal herhaald en ingelast te worden beschouwd als zienswijze tegen de ontwerp VVGB en ontwerp omgevingsvergunning.	Er wordt kennis genomen van het indienen van beroep tegen het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016.
		3.10 Impact	Het beoogde windpark zal te veel impact hebben op ons en onze omgeving.	Dat het Windpark Den Tol impact heeft op het dorp Netterden wordt niet door ons ontkend. In ons beleid verwoord in de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 wordt uitgegaan van het maximaliseren van de windzoekgebieden rond Netterden.
		3.11 Normen en regels	De gemeente heeft zich niet gehouden aan de geldende	Welke normen en regels dit zijn wordt niet nader geduid waardoor

			normen en regels.	hierop niet kan worden gereageerd.
		3.12 Monumentale waarde	De monumentale waarde van onze woning en ons woongenot zullen afnemen	De woning Acacialaan 9 betreft een gemeentelijk monument. Het windpark zal de monumentale waarden van dit pand niet doen verminderen. Verwezen zij naar de reactie bij 3.4.
		3.13 Uitzicht	Het uitzicht vanuit en op onze monumentale woning zal verslechteren.	Zie de reactie bij 3.4.
		3.14 Aanwezigheid andere windmolenparken	Er bevinden zich reeds meerdere windmolenparken bij ons dorp waardoor onevenredige belasting.	In ons beleid wordt uitgegaan van het maximaliseren van de windzoekgebieden rond Netterden. Wij zijn van mening dat de concentratie en maximalisatie van de windmolens in dit gebied een juiste keuze is. De impact op het landschap op gemeentelijke schaal blijft hierdoor beperkt.
		3.15 Monumentale omgevingswaarden	De gemeente heeft geen rekening gehouden met het advies van de Bond Heemschut om bij ruimtelijke besluitvorming rekening te houden met de omgeving waar zich een monument bevindt.	Zie de reactie bij 3.1.
		3.16 Akoestisch onderzoek	Er heeft geen zorgvuldig akoestisch onderzoek plaatsgevonden op grond van de juiste gebiedstypering van de omgeving waar zich onze monumentale woning bevindt. De richtafstanden op grond van stille woonwijk/landelijk gebied vormen een indicatie voor de (on)aanvaardbaarheid van het bestemmingsplan Den Tol vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening.	Zoals bij 3.5 al is aangegeven is het akoestisch onderzoek correct uitgevoerd en wordt de landelijke beoordelingsmethode van het Activiteitenbesluit toegepast. Deze beoordelingsmethode kent geen gebiedstyperingen. Welke richtafstanden worden bedoeld wordt niet nader geduid waardoor hierop niet kan worden gereageerd.
		3.17 Geluidsnormen	Onze woning ligt aan de rand van de bebouwde kom van een rustige woonwijk en grens aan het landelijk gebied. Normen van 50 dB op een woning zijn van een woning op een industrieterrein of woonwijk in een drukke stad.	Niet is duidelijk naar welke normstelling van 50 dB wordt verwezen, waardoor hier niet op kan worden gereageerd. De inrichting achter de woning Acacialaan 9 is alleen in de dagperiode in bedrijf en valt onder het Activiteitenbesluit met een geluidnorm van 50 dB(A) voor de dagperiode. Het windmolenpark kent een andere geluidnormering.
		3.18 Geluidsbelasting	Bij realisatie van het windpark ontstaat bij ons een lawaai niveau van 55 dB op de gevel inbegrepen de vergunde geluidsbelasting ten gevolge achterliggende fabriek wat een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat als gevolg heeft.	Zoals bij 3.5 al is aangegeven kan gebaseerd op een dosis-effectrelatie bij de woning Acacialaan 9 een milieukwaliteitsmaat worden berekend van 55 dB. Deze milieukwaliteitsmaat kwalificeert de akoestische omgeving als redelijk. De raad heeft al eerder aangegeven dat deze kwalificatie voor het gebied als acceptabel wordt beschouwd. In de uitspraak van 27 mei 2015 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak overwogen dat zij zich in dit oordeel van de raad kan vinden. Overigens bedraagt de geluidbelasting zonder dosis-effectrelatie energetisch gecumuleerd 46 dB.
4.	17ink08421 3-5-2017	4.1 Slagschaduw	Gevreesd wordt voor slagschaduw met als gevolg aantasting van het woongenot door de ligging van de dichtstbijzijnde windturbine op 200 meter van de zuidkant van de woning.	In artikel 3.12 van de Activiteitenregeling behorend bij het Activiteitenbesluit is een stilstandvoorziening onder bepaalde voorwaarden voorgeschreven. Dit artikel heeft een rechtstreekse werking waardoor in deze omgevingsvergunning geen voorschriften

				op dit gebied zijn opgenomen. De woning Omsteg 6 ligt op ongeveer 650 m van de dichtstbijzijnde windmolen. De raad hanteert bij de beoordeling van slagschaduw artikel 3.12 eerste lid van de Activiteitenregeling. Uit de "Notitie over het effect van een windturbine minder in windpark Den Tol", Projectnummer 710003, d.d. 06-11-2015 van Pondera Consult, kan worden afgeleid dat de woning Omsteg 6 in de meest ongunstige variant 22:23 uren per jaar slagschaduw kan ervaren. De rotordiameter bedraagt maximaal 122 m. De afstand van de woning tot de dichtstbijzijnde molen is minder dan 12 keer de rotordiameter en gemiddeld kan meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreden. Voor de woning Omsteg 6 is het aantal uren per jaar dat slagschaduw kan optreden dermate dat de molens op grond van het Activiteitenbesluit voor deze woning worden voorzien van een automatische stilstand voorziening.
		4.2 Geluid	Er zal straks sprake zijn van geluidsoverlast van de windmolens en de aanleg van de windmolens zal het woongenot aantasten.	De raad hanteert bij de beoordeling van het geluid van de windmolens de geluidnormen van artikel 3.14a eerste lid en berekeningsmethode van het Activiteitenbesluit. Uit de "Notitie over het effect van een windturbine minder in windpark Den Tol", Projectnummer 710003, d.d. 06-11-2015 van Pondera Consult, kan worden afgeleid dat de woning Omsteg 6 in de meest ongunstige variant een geluidbelasting heeft van hooguit 46,2 dB Lden en 39,8 dB Lnight. De norm is ten hoogste 47 dB Lden en ten hoogste 41 dB Lnight op de gevel van gevoelige gebouwen. Daarmee wordt voldaan aan het beoordelingsniveau van het Activiteitenbesluit.
		4.3 Waardedaling	Door de plaatsing van de negen windturbines aan de oost-, zuid- en westzijde van de woning zal de waarde van de woning dalen.	Voor de eventuele waardedaling van de woning kan een planschadeverzoek worden ingediend. De gemeente heeft een planschadeovereenkomst gesloten met de initiatiefnemers.
		4.4 Verzoek	Door voorgaande redenen is er strijd met een goede ruimtelijke ordening waardoor verzocht wordt om de zienswijzen gegrond te verklaren en af te zien van het vaststellen van de ontwerpbesluit.	Wij kunnen de conclusie dat er sprake van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening op grond van de hierboven gegeven reactie niet delen.
5.	17ink08422 3-5-2017	5.1 Beroep tegen bestemmingsplan	Op 2 mei 2017 is ook een beroepschrift ingediend tegen het vastgestelde bestemmingsplan. Ter kennisgeving is dit bijgevoegd. Deze zienswijze is deels gelijklopend aan het beroepschrift.	Er is geen bijlage aangetroffen bij de zienswijze. Deze is alsnog telefonisch opgevraagd en vervolgens per mail toegezonden. De opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.
		5.2 Gebrekkige belangenafweging: strijd met vereiste goede ruimtelijke ordening	De ruimtelijke onderbouwing en ontwerp besluiten besteden maar weinig aandacht voor de gevolgen van het windpark voor het naastgelegen Natura 2000-gebied en de natuur in en rond het plangebied. Waarschijnlijk met het oog op de verleende Natuurbeschermingswetvergunning en ontheffing Flora- en Faunawet. Echter bij een afwijking van het bestemmingsplan	Alle ruimtelijk relevante gevolgen van het project zijn afgewogen, ook de gevolgen voor natuurwaarden. Dit is gebeurd in de passende beoordeling die ten behoeve van het project is opgesteld en aangevuld. Wij hebben geen reden om aan de juistheid daarvan te twijfelen. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland hebben ook de

			dienen alle ruimtelijke relevante gevolgen te worden afgewogen. De afbreuk aan de natuurwaarden in en om het plangebied is hier niet dan wel onvoldoende onderzocht en afgewogen, waardoor er strijd is met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening.	bevoegdheid over deze passende beoordeling te oordelen, aangezien zij een aanvraag met dezelfde passende beoordeling hebben ontvangen van initiatiefnemers op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet). Zij hebben voor het onderhavige project op 17 november 2016 een Nb-wetvergunning verleend. Verder heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken op 17 maart 2016 een Flora- en Faunawetonthefing verleend op basis van een verzoek van de initiatiefnemers van het project. Bij de weging van de ecologische gevolgen van het project, hebben wij acht geslagen op de overwegingen van deze bestuursorganen met betrekking tot de gebieds- en soortbescherming. Uit het feit dat provincie en rijk deze besluiten hebben genomen, mogen wij concluderen dat het ecologische belang in voldoende mate geborgd is en dat het project in de onderhavige omgevingsvergunning, waarvan wij hebben vastgesteld dat deze overeenstemt met de handelingen in de Nb-wetvergunning en de Ffw-ontheffing, kan worden verleend, zonder afbreuk te doen aan de ecologische belangen die bij de realisatie van het project een rol spelen.
		5.3 Gebreken Natuurbeschermingswetvergunning en ontheffing Flora en Faunawet	Op grond van vaste rechtspraak mag een omgevingsvergunning niet worden verleend indien er zodanige gebreken kleven aan de verleende Natuurbeschermingswetvergunning en ontheffing Flora en Faunawet, dat deze niet in stand kunnen blijven. Die situatie doet zich hier voor, waardoor de te verlenen omgevingsvergunning niet uitvoerbaar is.	Zie de reactie bij 5.2.
		5.4 Kwetsbare locatie	Uit de passende beoordeling en overig onderzoek blijkt dat het windpark negatieve effecten zal hebben op vele tientallen vogelsoorten. De reden hiervoor is, dat het projectgebied op een vanuit ornithologisch oogpunt bijzondere kwetsbare locatie ligt tussen enkele zandwinplassen met natuurwaarden en het Natura 2000-gebied. Dit blijkt ook uit een door bureau EcoNatura opgesteld rapport 'Contra-expertise ecologische effecten-onderzoek Windpark Den Tol bij Netterden, Gelderland'. Met de kwetsbaarheid van het gebied is in de ontwerpbesluiten geen rekening gehouden in de belangenafweging. Er is ook geen rekening gehouden met het gemeentelijk beleid (uitgesproken in een raadsbesluit d.d. 23 oktober 2013 "Beoogde uitbreiding zandwinning Netterden") om de natuurwaarden van de zandwinplassen te versterken. Door de situering van het Windpark Den Tol wordt verder afbreuk gedaan aan de betekenis van de zandwinplassen en omgeving als "stepstone voor EHS en Natura 2000-gebieden".	Zie de reactie bij 1.2 en 5.2.
		5.5 Gevolgen voor	In de passende beoordeling is ten onrechte geconcludeerd dat	Hiervoor loopt een beroepsprocedure bij de Afdeling

		Natura 2000-gebied	het windpark de natuurlijke kenmerking van het gebied niet zal aantasten. De berekende verschillen in mortaliteitsnorm en additionele sterfte van grutto en wulp zijn buitengewoon marginaal, nog daargelaten de vraag of deze berekeningen voldoende betrouwbaar zijn. Door sterfte en verstoring van de vogels door de turbines zal het Natura 2000-gebied minder geschikt worden als broed- en pleisterlocatie voor weidevogels. Dit is des te ernstiger omdat de weidevogelsoorten waar het hier om gaat al in een ongunstige staat van instandhouding verkeren.	bestuursrechtspraak van de Raad van State, die zal oordelen over de afwegingen die Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben gemaakt ten behoeve van de Nb-wetvergunning. Deze zienswijze wordt in die procedure als beroepsgrond ingebracht. Wij hebben geen aanleiding om aan de afwegingen van Gedeputeerde Staten van Gelderland te twijfelen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied Unterer Niederrhein niet zal aantasten. Evenmin is ons tot dusver gebleken dat de berekende mortaliteit niet betrouwbaar c,q, onjuist zou zijn, zodanig dat dit het Natura 2000-gebied, althans het deelgebied De Hetter, minder geschikt zou maken als broed- en pleisterlocatie.
		5.6 Beheerplan	Het toestaan van het windpark doorkruist de herstelmaatregelen uit het beheerplan. De maatregelen betreffen een herinrichting van het gebied met name op het punt van de waterhuishouding. Het instandhoudingsdoel zal moeilijker, zo niet onmogelijk gehaald worden.	De gevolgen voor de waterhuishouding van de komst van Windpark Den Tol is in het MER onderzocht. Conclusie uit dat onderzoek was dat er geen sprake is van significante effecten op de waterhuishouding in de omgeving. Het ruimtegebruik van Windpark Den Tol staat mogelijke toekomstige gebiedsinrichting op watergebied niet in de weg. Voor zover met deze zienswijze wordt bedoeld op het door middel van vernatting geschikt maken van het westelijke deel van De Hetter, sluiten wij ons aan bij het oordeel van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Zij hebben in het kader van de Nb-wetvergunning onderzocht in hoeverre het beheerplan in concrete maatregelen voorziet voor het westelijke deel van De Hetter, maar deze niet kunnen vaststellen. Ook wij hebben zulke maatregelen niet kunnen vaststellen.
		5.7 Vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998	NABU heeft beroep ingesteld tegen de door Gedeputeerde Staten van Gelderland verleende vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin is betoogd, dat de passende beoordeling niet de wettelijk vereiste zekerheid biedt dat het windpark de natuurlijke kenmerken van het naastgelegen Natura 2000-gebied niet zal aantasten. Daardoor had de vergunning niet verleend mogen worden. Het aantal aanvaringsslachtoffers kan groter zijn dan de 1 % mortaliteitsnorm. In die situatie is er sprake van een significant effect. Daar komt bij dat de weidevogelsoorten zich in een (zeer) ongunstige staat van instandhouding bevinden. Additionele sterfte kan daardoor niet vergund worden. Gezien beide redenen kan de Natuurwetbeschermings-vergunning dan ook niet verleend worden. Het toestaan van het windpark doorkruist de herstelmaatregelen uit het beheerplan. Het beheer is erop gericht door middel van aankoop en herinrichting het noordwestelijke deel van de Hetter geschikt te maken voor weidevogels. Daarmee wordt de omvang van het gebied met	Zie de reactie bij 5.2 en 5.6. De afstand van de meest zuidwestelijke turbine is overigens circa 220 meter, indien de rotor (die maximaal 122 meter kan bedragen) in een noord-zuid richting wijst. Bij een andere stand van de rotor zal de afstand groter zijn.

			nog 300 ha uitgebreid. De meest zuidwestelijke turbine bevindt zich op een afstand van ruim 200 m van dit deel van de Hetter. De verstoring door deze turbine zal dit gebied definitief ongeschikt maken voor herinrichting, waardoor het hersteldoel uit het zicht raakt. In de afweging die ten grondslag ligt aan de voorgenomen besluiten is dit aspect niet meegenomen.	
		5.8 Ontheffing op grond van de Flora en Faunawet	NABU heeft ook bezwaar gemaakt tegen de verleende ontheffing op grond van de Flora en Faunawet. Het bezwaar houdt in dat er in de besluitvorming een onjuiste toepassing is gegeven aan de 1%-norm. Er is ten onrechte niet gerelateerd aan de mortaliteit van de lokale of regionale populatie. Ten tweede is het niet juist om de 1% norm toe te passen bij weidevogelsoorten die zich in een ongunstige staat van instandhouding bevinden. Ten derde is er naar bepaalde soorten geen onderzoek gedaan. Gelet op voorgaande punten zal de staatssecretaris de verleende ontheffing moeten herroepen en is de ontwerp omgevingsvergunning daardoor niet uitvoerbaar.	Zie de reactie bij 5.2. Ook wordt gewezen op de uitspraak van de AbRvS van 8 februari 2012 met zaaknummer 201100875/1/R2 en van 1 april 2009 met zaaknummer 200801465/1/R2.
		5.9 Verzoek	Verzocht wordt de zienswijze gegrond te verklaren, af te zien van vaststelling van de ontwerpbesluiten en de aanvraag om vergunning te weigeren.	Wij kunnen ons niet in dit verzoek vinden.
6.	17ink08447 3-5-2017	6.1 Beroepsschrift tegen bestemmingsplan	Tegen het bestemmingsplan is d.d. 2 mei 2017 een beroepsschrift ingediend bij de Raad van State. De gronden uit het ingediende beroepsschrift dienen als herhaald en ingelast te worden beschouwd als zienswijzen tegen de ontwerpbesluiten. Hieronder worden deze samengevat weergegeven.	Er wordt kennis genomen van het indienen van beroep tegen het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016.
		6.2 Het niet reageren op ingediende zienswijzen in de Nota van zienswijzen		
		6.2.1 Natuur	Er ontbreekt een beoordeling van de cumulatieve effecten voor beschermde vogels en vleermuizen van Windpark Den Tol met de in aanbouw zijnde 380 kV lijn, Windpark Netterden-Azewijn en de Duitse windturbines. Medewerking verlenen aan Windpark Den Tol is in strijd met het gemeentelijk natuurontwikkelings- beleid in het plangebied. Door EcoNatura zijn 3 gebreken geconstateerd in de ter inzage gelegde stukken: 1. Het ondeugdelijk en onjuist toepassen van de 1% mortaliteitsnorm; 2. Niet alle beschikbare natuurgegevens zijn meegenomen en aanwezige vogelsoorten zijn buiten beschouwing gelaten; 3. Het niet weergeven of achterwege laten van het werkelijke natuurbelang, de natuurwaarden in het plangebied en de natuurontwikkeling die gaande is of	Wij wijzen op de uitspraak van de AbRvS van 24 februari 2016 (zaak nummer 201504697/1/R6). Deze uitspraak is gedaan naar aanleiding van het beroep tegen het "Inpassingsplan DW380 Doetinchem - Voorst" d.d. 7 april 2015, alsmede de besluiten die (onder andere) ons college daarvoor heeft verleend. Cumulatieve effecten van de hoogspanningsverbinding in dit inpassingsplan zijn beoordeeld, zowel voor Nederlands als Duits grondgebied. Wat betreft de cumulatie met andere projecten inzake significante effecten op Natura 2000 gebieden is in de besluiten over deze verbinding vastgesteld dat deze niet optreden. Dit is in de betreffende uitspraak aanvaardbaar geoordeeld. Nu vaststaat dat de hoogspanningsverbinding niet in cumulatieve zin met andere projecten bijdraagt aan significante effecten op Natura 2000 gebieden in de omgeving, kan ook niet worden geconcludeerd dat Windpark Den Tol, dat ten tijde van het inpassingsplan vergund was en in het destijds geldende bestemmingsplan was opgenomen

		door het gemeentelijk beleid is ingezet. 4. Klacht van de Vogelbescherming Nederland tegen de Nederlandse Staat over de bescherming van weidevogels: de 1% mortaliteitsnorm mag niet worden toegepast zonder daarbij rekening te houden met de staat van instandhouding.	(bestaande uit 10 turbines), cumulatief met de hoogspanningsverbinding tot zulke effecten zal leiden. Wij hebben begrepen dat het rapport van ECO Natura van 16 september 2016 door de Stichting is overgelegd ten behoeve van de behandeling van haar bezwaar tegen de ontheffing die de Minister van Economische Zaken heeft verleend op grond van artikel 75 Ffw. Hij heeft daarop nog niet beslist. Wij hebben daarom adviesbureau Waardenburg gevraagd in hoeverre het rapport van ECO Natura aanleiding geeft tot de conclusie dat de toegepaste mortaliteitsgrens onjuist zou zijn. Bureau Waardenburg heeft erop gewezen dat de 1% norm nog altijd een wetenschappelijk onderbouwde norm is, die ook bij een ongunstige staat van instandhouding wordt toegepast. Daarnaast geldt dat op grond van bestendige jurisprudentie van zowel de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State als het Hof van Justitie van de Europese Unie ervan uit moet worden gegaan dat het behouden maar ook het bereiken van de gunstige staat van instandhouding als bedoeld in de Ffw ten aanzien van vogels (alook vleermuizen) bij gebreke van een ander wetenschappelijk onderbouwd criterium niet in gevaar komt bij elke „kleine hoeveelheid" in de zin van artikel 9 van de Vogelrichtlijn, die op grond van deze richtlijn opzettelijk mag worden gedood, gevangen of verstoord. Daaronder moet worden begrepen 'iedere tol van minder dan 1 % van de totale jaarlijkse sterfte van de betrokken populatie (gemiddelde waarde) voor de soorten die niet mogen worden gejaagd, en van 1 % voor te bejagen soorten'. Onder „betrokken populatie" voor de trekvogelsoorten wordt verstaan de populatie van de regio's waaruit de voornaamste contingenten voortkomen die door de regio trekken waar de afwijking tijdens de daartoe vastgestelde periode geldt'. (vgl. HvJEU 9 december 2004, zaak C-79/03 en ABRS 18 februari 2015, zaaknummer 201402971/1/A3 en 4 mei 2016, zaaknummer 201504506/1/R6). Wij hebben dan ook geen reden om aan te nemen dat de Minister van EZ in het kader van de heroverweging van de Ffw-ontheffing in afwijking van deze jurisprudentie een ander wetenschappelijk onderbouwd criterium zou toepassen, waarmee de gunstige staat van instandhouding (als die nog niet zou zijn bereikt) kan worden verwezenlijkt Zie verder bij 1.2 , 5.2. en 5.8.
	6.2.2 Geluid en slagschaduw	Gevreesd wordt voor geluidsoverlast waardoor er geen sprake meer is van een goed woon- en leefklimaat. Verder wordt gevreesd voor cumulatieve negatieve effecten ten aanzien van geluidsoverlast door Windpark Netterden-Azewijn, de Duitse windturbines, de snelweg A3, de	Eenzelfde zienswijze is aangevoerd als beroepsgrond en is besproken in de uitspraak van 27 mei 2015, waarbij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden (2013) heeft vernietigd. Opnieuw verwijzen wij naar de toelichting in het rapport Slagschaduw en geluid,

			fabrieksactiviteiten van Wanders en het weerkaatsen van turbinegeluid door de fabriekshal van Wanders (Amtweg 4). In het kader van het beroep in de planschadeprocedure Windpark Netterden-Azewijn gaat de StAB geluidsmetingen doen. Belanghebbenden behouden zich het recht voor om deze bevindingen in te brengen als aanvulling. Zie verder bij 6.4.3.	bijlage 6 van het MER, waarin de cumulatieve effecten van het project uiteen zijn gezet. Hierbij is rekening gehouden met de geluidbelasting ten gevolge van het Windpark aan de Papenkampseweg en de snelweg A3. De cumulatieve geluidbelasting bedraagt maximaal Lden 58 dB, Deze maximale cumulatieve geluidbelasting leidt ertoe dat de akoestische omgeving als matig moet worden gekwalificeerd. Nu de omgeving van het plangebied waarin deze geluidbelasting plaatsvindt, kan worden aangemerkt als een gebied met landbouwactiviteiten, is deze geluidbelasting acceptabel. De Afdeling overwoog in aangehaalde uitspraak dat er geen aanleiding was voor het oordeel dat dit standpunt onredelijk is. Ten aanzien van de geluidbelasting van het bedrijf Wanders hebben wij in het verweer dat is gevoerd in het beroep tegen bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden (2013) ook al toegelicht dat de cumulatieve geluidbelasting acceptabel is. Dit wordt hieronder herhaald. Wanders Metaalproducten B.V., gelegen aan Ambtweg 4 in Netterden, valt onder het Activiteitenbesluit. De geluidnormen op de gevel van een nabij gelegen geluidgevoelige bestemming mogen maximaal bedragen: 50 dB(A) in de dagperiode, 45 dB(A) in de avondperiode en 40 dB(A) in de nachtperiode. In het akoestisch onderzoek behorende bij de melding van Wanders van 25 februari 2011 is berekend dat de geluidbelasting op de gevel van de dichtstbijzijnde woning - Acacialaan 9 - in de dagperiode 35 dB(A), in de avondperiode 35 dB(A) en in de nachtperiode 32 dB(A) bedraagt. Daarmee bedraagt Lden 40 dB. De gevelbelasting vanwege het windmolenpark Den Tol bedraagt in de minst gunstige variant (variant 3 in het MER) op deze woning 9 DB Lden. Dat staat gelijk aan 45 dB(A). De cumulatie wordt berekend met de in de Activiteitenregeling voorgeschreven methode. Conform deze methode geldt er voor de berekening van de cumulatie voor windparken een toeslag waardoor de bijdrage van het Windpark Den Tol 54 dB(A) bedraagt. Cumulatief bedraagt de gevelbelasting Lden van de metaalwarenfabriek en het windmolenpark 54 dB. Wordt uitgegaan van de geluidnormen van het Activiteitenbesluit dan bedraagt de gevelbelasting cumulatief 55 dB(A) Deze methode is ontwikkeld om de gecumuleerde geluidbelasting te bepalen op basis van het aantal gehinderden. Het resultaat wordt gebruikt om de milieukwaliteit aan te kunnen geven. Tussen 50 en 55 dB(A) is de kwalificatie van de akoestische omgeving "redelijk". Deze
--	--	--	---	---

			kwaliificatie wordt door de raad voor het gebied als acceptabel beschouwd.
	6.2.3 Visuele interferentie	Er is sprake van onaanvaardbare visuele interferentie door de nabijheid van Windpark Netterden-Azewijn en de Duitse windturbines en het verschil in configuraties van windturbines van deze windparken. Zie verder bij 6.4.2	Zie de reactie bij 6.4.2.
	6.2.4 Zwaar maatschappelijk belang en het ontbreken van alternatieven.	Er is geen sprake van 'zwaar' maatschappelijk belang op basis van het advies van het CPB en berekeningen van CBS Statline. Bovendien worden Nederlandse Windparken (massaal) verkocht aan buitenlandse partijen. Volgens de gemeente ontbreken alternatieven voor windenergie, maar door voorgaande feitelijke weergave wordt het zoeken naar alternatieven juist bekrachtigd en deze zijn er ook: nl. zonne-energie.	Er is een zwaar maatschappelijk belang. Dit blijkt uit het feit dat er op landelijk, provinciaal en regionaal niveau ambities geformuleerd zijn voor de energietransitie. De ambitie van de gemeente en de andere Achterhoekse gemeenten is om in 2030 energieneutraal te zijn. Hiervoor is op 23 maart 2016 de "Regionale uitvoeringsagenda duurzame energie" opgesteld. In deze agenda wordt de vertaling van de ambitie naar maatregelen gemaakt. Het blijkt dat alle zeilen bijgezet moeten worden om de ambitie te halen. Er moet fors ingezet worden op energiebesparing, maar ook op energie opwekking. Naast windenergie is ook zonne-energie een belangrijke bron voor het opwekken van hernieuwbare energie. Er is dan ook geen sprake van óf windenergie óf zonne-energie, maar meer het aanwenden van alle mogelijke hernieuwbare energiebronnen. In de bovengenoemde uitvoeringsagenda wordt een beeld geschetst wat er nodig is in de Achterhoek om energieneutraal te worden; 124 windmolens, 958 zonnestroom-installaties op bedrijfspanden, 415 ha zonnenvelden, 69 biomassacentrales én 27 biovergisters. Daarnaast moet er fors ingezet worden op energiebesparing (55% op gas en 20% van elektriciteit) en energie-efficiënte. Wie er eigenaar is van de windparken doet niet ter zake.
	6.3 Gronden van beroep op basis van de reactie van de gemeente in de Nota van zienswijzen		
	6.3.1 Algemeen	Door de discretionaire ruimte zijn er meerdere combinaties van turbinekarakteristieken en turbinetypes mogelijk waardoor het voor appellanten moeilijk is om tegenonderzoek of gedegen suggesties en aanbevelingen te doen voor mitigerende maatregelen of maatwerk.	Bij de aanvraag zijn rapporten over geluid en slagschaduw gevoegd waarin de 5 verschillende windmolentypen zijn getoetst. De rapporten zijn opgesteld door een gerenommeerd adviesbureau. Aan de juistheid van de rapporten wordt niet getwijfeld. Van het zesde flexibele windmolentype wordt in de aanvraag aangegeven dat de kenmerken dezelfde zullen zijn als van de andere aangegeven turbinetypes. De ruimtelijke uitstraling en de natuur- en milieugevolgen zullen niet afwijken van de andere turbinetypes waarvoor rapporten zijn overlegd. Alle windturbines voldoen aan de wettelijke eisen. In de brochure windenergie en flexibel vergunnen, die is opgesteld in opdracht van het ministerie van Economische Zaken zijn voorwaarden opgenomen waaraan een vergunning voor een flexibel windmolentype moet voldoen. Hieraan voldoet de vergunning. De brochure is opgesteld door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Het is een uitgave van april 2016,

			publicatienummer: RVO-041-1601/FS-DUZA.
	6.3.2 Natuur	De gemeente stelt dat er geen sprake is van ontwikkeling van windparken aan Duitse zijde nabij het Natura 2000-gebied Hetter-Millingerbruch en neemt voor de definitie van “nabij” 1000 meter afstand als maatstaf. Echter de door NABU gehanteerde afstandsnorm van 1000 meter wordt afgewezen: dit is meten met twee maten.	Wij ontkennen niet dat windpark Den Tol nabij het Natura 2000-gebied Hetter wordt gerealiseerd.
	6.3.3 Geluid en slagschaduw	Op basis van twee gerechtelijke uitspraken wordt gesteld dat er sprake is van onjuistheid in de ter inzage gelegde stukken. Zie verder bij 6.4.3.	Zie de reactie bij 6.4.3.
	6.3.4 Turbines direct aan de openbare weg	De turbines worden te dicht aan de openbare weg – een kwetsbaar object – geplaatst. In de Planregels is ten onrechte niet vermeld over ‘overdraai’ en het gebruiksverbod maakt het gevaar ook niet anders. Zie verder bij 6.4.5.	Voor lokale wegen die geen eigendom zijn van Rijkswaterstaat maar bijvoorbeeld van de provincie of gemeente zijn geen algemene externe veiligheidsnormen van toepassing. Wegen zijn geen beperkt kwetsbare of kwetsbare objecten, zodat ook de daarvoor geldende normering niet van toepassing is. Gezien de beperkte verkeersintensiteiten op niet-rijkswegen zijn de risico's voor passanten ook verwaarloosbaar klein. Voor een uitvoerige uiteenzetting over risico's wordt verwezen naar 3.8.
	6.3.5 Verdrag van Aarhus	De gemeente voldoet niet aan het Verdrag van Aarhus vanwege eenzijdige en onvolledige informatievoorziening. Er hadden nieuwe informatieavonden moeten plaatsvinden. De gemeente heeft nut en noodzaak van Windpark Den Tol niet aangetoond bij de bestemmingsplanwijziging. De Raad van State wordt gewezen op de mogelijkheid om een prejudiciële vraag te stellen inzake de NLVOW klacht.	Het verdrag van Aarhus is in de Nederlandse wet geïmplementeerd zoals de Raad van State ondermeer in haar uitspraak (AbRvS 27 mei 2015 no 201409190/1/R6) over het bestemmingplan van Windpark Autena heeft bevestigd. Voor het onderhavige besluit is een MER gemaakt dat de inspraak heeft doorlopen. Verder heeft besluitvorming in een uitgebreide voorbereidingsprocedure plaatsgevonden, waarbij vooruitlopend op de definitieve beslissing gelegenheid wordt geboden tot het indienen van zienswijzen. Dat geldt ook voor het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden (2016) en de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025. Alle informatie met betrekking tot de locatie en de oprichting van het onderhavige windpark heeft dus in ontwerp ter inzage gelegen en een ieder heeft gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om zijn zienswijzen tegen deze besluiten kenbaar te maken. Verder hebben wij de mogelijkheid geboden om mondeling zienswijzen in te dienen. Hier hebben insprekers geen gebruik van gemaakt. Voor beantwoording van nut en noodzaak verwijzen wij naar reactie onder 6.3.7.
	6.3.6 Economische haalbaarheid	Het onroerend goed in Netterden daalt disproportioneel in waarde door de onverkoopbaarheid ervan door de insluiting door windparken. Verzocht wordt om te wachten op de beroepszaak planschade Windpark Netterden-Azewijn om daarmee bewijsmateriaal te kunnen aanleveren alvorens besluiten te nemen over Windpark Den Tol. Zie verder bij 6.4.4.	De burger wordt in Nederland beschermd voor negatieve consequenties van ruimtelijke ontwikkelingen door een planschadeprocedure. Deze loopt nog voor windpark Netterden Azewijn ten tijde van de voorgenomen besluitvorming voor Windpark Den Tol. Deze procedures staan los van elkaar en het staat belanghebbende vrij om na onherroepelijk worden van deze besluiten ook voor Windpark Den Tol een planschadeprocedure te starten.

		6.3.7 Zwaar maatschappelijk belang en het ontbreken van alternatieven.	Er is geen sprake van zwaar maatschappelijk belang omdat er bij de landelijke doelstelling van 6000 MW slechts sprake zal zijn van 2,1 % van het totale energieverbruik en 10,9% van het totale elektriciteitsverbruik. Er is geen sprake van het afgesproken gemeentelijk beleid om, uitgaande van de energiemix, ook medewerking wordt verleend aan alternatieve energiebronnen. De gemeente zet vol en volledig in op realisatie van Windpark den Tol.	Er is wel degelijk sprake van een groot maatschappelijk belang om Windpark Den Tol te realiseren. Het rijk heeft hiervoor de Structuurvisie Wind op land vastgesteld met flankerend het Nationale Energie-ackoord. In juni 2013 hebben het rijk en provincies hiervoor een provinciale verdeling van de doelstelling voor 6000 MW wind op land vastgelegd. Provincie Gelderland neemt 230,5 MW van deze 6000MW voor haar rekening. Windpark Den Tol maakt deel uit van deze 230,5 MW en is ook noodzakelijk om deze provinciale doelstelling te halen.
		6.3.8 Conclusie	De gemeente had diverse bezwaren/beroepsprocedures moeten afwachten alvorens een besluit te nemen over het bestemmingsplan Windpark Den Tol, omdat deze niet los staan van de bestemmingsplanprocedure.	Deze conclusie heeft betrekking op het bestemmingsplan en niet op de ontwerp VVGB of ontwerp omgevingsvergunning. Er bestaat geen wettelijke regel om de beslissing op de aanvraag van de omgevingsvergunning aan te houden in afwachting van de uitkomst van bezwaar- of beroepsprocedures tegen andere besluiten die voor Windpark Den Tol zijn of worden genomen.
		6.4 Gronden van beroep op basis van ingediende zienswijzen		
		6.4.1 Natuur	Belanghebbenden hebben een contra expertise laten opstellen door EcoNatura. Het onderzoek door EcoNatura maakt 3 zaken duidelijk: 1. Het ondeugdelijk en onjuist toepassen van de 1% mortaliteitsnorm; 2. Niet alle beschikbare natuurgegevens zijn meegenomen en aanwezige vogelsoorten zijn buiten beschouwing gelaten; 3. Het niet weergeven of achterwege laten van het werkelijke natuurbelang, de natuurwaarden in het plangebied en de natuurontwikkeling die gaande is of door het gemeentelijk beleid is ingezet. Dit maakt dat het plangebied geen geschikte locatie is voor een windpark. In het kader van het bezwaar tegen de verleende ontheffing Flora- en Faunawet hebben belanghebbenden een 'Notitie EcoNatura' laten opstellen. Deze notitie toont de bezwaren aan van de huidige interpretatie en gebruik van de '1 % norm' door de verweerders. Uit ingewonnen informatie blijkt dat de initiatiefnemers, de provincie en bureau Alterra niet op één lijn zitten voor wat betreft de aan te houden afstand van het windpark tot het Natura 2000-gebied. Volgens belanghebbenden dient een afstand te worden aangehouden die ligt tussen de 800 meter van Alterra en de 1000 meter van de NABU. Het CBS heeft op 27-3-2017 (wederom) bekend gemaakt dat het dramatisch is gesteld met de aanwezigheid en ontwikkeling	Wij hebben begrepen dat de Minister van EZ de bezwaren van Stichting Tegen(windmolens) Netterden e.o. bij besluit van 26 augustus 2016 niet ontvankelijk heeft verklaard en dat daartegen beroep aanhangig is bij de Rechtbank Gelderland. De 'Notitie ECO Natura' dateert van 5 december 2016. Het ontgaat ons hoe dit rapport in het kader van het bezwaar van deze stichting tegen de verleende Ffw-ontheffing is opgesteld. Ten aanzien van de inhoud van het rapport verwijzen wij naar de reactie bij 6.2.1.

		van de broedparen van 'boerenlandvogels'. Dit bericht van het CBS in combinatie met de klacht van Vogelbescherming Nederland bevestigt dat het gebruik van de '1% norm' niet juist is.	
	6.4.2 Visuele interferentie	Belanghebbenden hebben TU Delft opdracht gegeven een second opinion en een contra expertise te doen naar de visualisatie. Dit onderzoek dat in een bijlage bij de zienswijze is gevoegd, maakt duidelijk dat: a) De bijlage beschrijft dat een horizontale beeldhoek van 55 graden voor de getoonde fotovisualisaties geen representatief beeld van de visuele effecten van de te plaatsen windturbines geven omdat de windturbines 'lager' zijn als in werkelijkheid; b) De bijlage geeft aan dat de fotopunten 'willekeurig gekozen' lijken te zijn waarbij het moeilijk is de afstand tot en hoogte van verschillende kijkrichtingen te beoordelen is; c) De auteur van de bijlage geeft aan dat zichtbaarheidsdrempels anders zijn dan gesteld door Pondera Consult in de bijlage over de viewsheds ; d) De auteur van de bijlage van de zienswijze stelt dat er geen viewshed berekening is gedaan met de aanwezige bestaande windparken en mogelijk toekomstige windparken in de omgeving. De auteur van de bijlage van de zienswijze geeft aan dat bij de beoordeling van de visuele effecten niet is gekeken naar verschillen in windturbine configuratie en interferentie met bestaande windturbines. Ook is volgens hem niet gekeken naar de hoogteverschillen tussen windturbines in de omgeving.	Wij hebben adviesbureau Pondera gevraagd een reactie te geven op de contra expertise van TU Delft. Deze reactie luidt als volgt: a) Voor een juiste beoordeling van fotovisualisaties is niet alleen de gebruikte beeldhoek van een foto van belang maar ook de weergavemethodiek van de afbeelding en de kijkafstand van de kijker tot de foto is van groot belang voor het weergeven van een foto die zo goed als mogelijk overeen komt met de hoogtes, zoals die in werkelijkheid worden ervaren. De afbeeldingen zijn in de PDF's in de bijlage weergegeven op A4 formaat en zouden daarmee normaliter uitgeprint worden op 20,33 cm breedte. Een foto met een breedte van 20,33 cm dient op een afstand van ca. 20 centimeter afstand van de ogen te worden gehouden om overeen te komen met een beeldhoek van 55 graden en daarmee een visueel beeld te geven wat overeenkomt met de werkelijkheid, zoals bedoeld is bij het maken van de fotovisualisaties. De afstand van 20 centimeter komt goed overeen met een normale beoordelingsafstand van een dergelijke foto die vergelijkbaar is met het aandachtig bestuderen van een foto. Ook als de foto digitaal bekeken wordt op volledig scherm (uitgerekt tot de randen van het scherm) dan komt een horizontale beeldhoek van 55 graden goed overeen met een normale werkafstand tot een monitor (kijkafstand is dan ca. 1x de monitorbreedte / afbeeldingbreedte). Zo lang het afbeeldingformaat en de bijbehorende kijkafstand 'normaal' wordt gehanteerd wordt een goede weergave van de werkelijkheid gegeven met de gebruikte fotovisualisaties in het MER van Den Tol Netterden. Elke gebruikte beeldhoek vraagt daarbij dus om een andere 'presentatievorm', afbeeldingsformaat en kijkafstand. Het gebruik van 55 graden horizontale beeldhoek komt overeen met een standaard foto van een 35mm fullframe lens, dit is een lens die vaak gebruikt wordt voor landschapsfotografie en daarmee een herkenbaar fotobeeld geeft voor dergelijke landschapsfoto's. Een 55 graden beeldhoek heeft daarnaast ook nog de voorkeur, omdat hiermee een groter deel van het windpark in zicht te brengen is en daarbij ook nog een deel van het omliggende landschap kan worden weergegeven. Gebruik van een 'telelens' foto, zoals de indiener in de bijlage ook beschrijft van 70mm (=27 graden horizontaal), zou zorgen dat slechts de helft van het beeld in beeld wordt gebracht waardoor

				een groot deel van het landschap (en mogelijk een deel van het windpark) niet wordt getoond. De bijbehorende kijkafstand bij uitprinten op het formaat van het MER (20,33cm op een A4 van 27 centimeter) zou bij een beeldhoek van 27 graden horizontaal dan ook leiden tot een gewenste kijkafstand van 43 centimeter tot de foto zelf. Dat brengt niet een betere gebruikservaring bij het bekijken van de fotovisualisaties. b) De fotopunten in de analyse zijn gemaakt vanuit veel verschillende kijkrichtingen rondom het windpark, waarbij voor de locatie van de fotopunten (en afstand) zo veel als mogelijk is aangesloten bij locaties waarvandaan veel personen de windturbines kunnen zien. Dit betekent dat bewust gekozen wordt vanuit locaties aan de rand van woonbebouwing, zoals fotopunten (F en G), en locaties vanuit bekende kruispunten, zoals fotopunt D, of langs wegen richting het windpark. zoals foto E en H. Tevens zijn enkele fotopunten van dichterbij genomen, zoals fotopunten E F en G en ook van verderaf, zoals fotopunten I en C. Hiermee vormen de fotopunten een gevarieerd beeld van de omgeving, waarbij op sommige plekken bewust is gekozen voor plekken waar wel zicht is op de windturbines. Om die reden is fotopunt C bijvoorbeeld na de bocht van de weg genomen, zodat de windturbines achter het bestaande windpark beter zichtbaar zijn. Op enkele fotopunten zijn ook de bestaande windparken te zien. De auteur van de bijlage geeft daarnaast nog aan dat de windrichting niet maatgevend is voor het maximale zicht. De wieken van de windturbines zijn echter goed zichtbaar op de foto en geven een beeld van de situatie, zoals die was op het moment van het maken van de foto. De gekozen windrichting is daarbij voor de consistentie gelijk gesteld aan de reeds bestaande windturbines, die zichtbaar waren in het landschap. Zoals reeds aangegeven in de brief bij bijlage 14a was er op het moment van het maken van de fotovisualisaties van posities F en H nog geen weergave beschikbaar van de Eco 122 windturbine met een andere rotorstand als gebruikt in de fotovisualisatie. Gezien de variabiliteit van de mogelijke rotorstanden bij verschillende windrichtingen is dit geen onderschatting van het zicht wat in de omgeving waargenomen kan worden. c) Pondera geeft in de analyse aan dat de zichtbaarheid beïnvloed wordt door een combinatie van de 'meteorologische omstandigheden (analyse op basis van KNMI gegevens over zichtbaarheid), de kimduiking en de verdwijnafstand/contrast (breedte van objecten)'. Hierbij zijn de meteorologische zichtafstanden percentueel weergegeven op kaart en in tabel
--	--	--	--	--

				vorm. De waarden die Pondera daarbij hanteert zijn meer worst-case ingestoken als de aangegeven waarden van de auteur van de bijlage van de zienswijze. Ook de analyse van zichtlijnen, gedaan met vergelijkbare gegevens en weergegeven op vergelijkbare kaartfiguren, is vergelijkbaar met die van de auteur van de bijlage bij de zienswijze. d) In de viewshedanalyse van Windpark Den Tol is inderdaad enkel de zichtbaarheid van Windpark Den Tol Netterden weergegeven om een goede beoordeling te kunnen doen van het effect van dit windpark zelf. Opname van het zicht op andere windparken zorgt niet voor een verbeterde weergave van de onderlinge verschillen tussen de opstellingsvarianten van Windpark Den Tol. Door opname van de huidige windparken en/of toekomstige windparken in de buurt van Windpark Den Tol – Netterden wordt minder duidelijk wat de onderlinge verschillen zijn. Dit leidt daarmee niet tot een betere beoordeling van de effecten op het landschap van Windpark Den Tol Netterden zelf. Gezien het abstractie en schaalniveau van dergelijke analyses leidt een cumulatieve zichtanalyse ook niet tot een betere beoordeling van de effecten van Windpark Den Tol Netterden. Er bestaat overigens geen verplichting voor het opnemen van cumulatieve zichtanalyses met meerdere inrichtingen van derden. Het MER van windpark Den Tol Netterden beoordeelt de effecten op landschap op de aspecten “Aansluiting bij de landschappelijke structuur, herkenbaarheid van de opstelling, interferentie met bestaande turbines, Invloed op de rust en Invloed op de openheid”, waarbij er veelal negatief wordt gescoord. Hierbij is dus rekening gehouden met de interferentie met bestaande windturbines en met de verschillende afmetingen en formaten van verschillende opstellingsalternatieven met verschillende windturbines. Met behulp van de foto visualisaties is informatie gegeven aan de bevoegde gezagen en met behulp van de beoordelingskaders is informatie geven over de effecten van verschillende alternatieven. Hiermee is voor de besluitvorming voldoende informatie beschikbaar. De negatieve scores in het MER geven aan dat er sprake is van een negatieve landschappelijke impact die verschilt per opstellingsalternatief. Een windturbinepark voegt altijd een extra laag toe aan het landschap die door de substantiële hoogten veelal separaat beoordeeld wordt van andere landschappelijke elementen. Het MER beschrijft de landschappelijke gevolgen en geeft aan dat windturbines altijd zeer zichtbaar zijn. Dit effect is onderdeel van de informatie en de besluitvorming.
		6.4.3 Geluid	Belanghebbenden hebben DPA Cauberg Huygen gevraagd	a) Omdat de geluidnormen van artikel 3.14a Activiteitenbesluit

		onderzoek te doen naar de akoestische onderzoeken Windpark Den Tol. Zij concluderen dat er geen sprake is van een goed woon- en leefklimaat en dat: a) Er geen enkel inzicht wordt gegeven in de heersende waarde van het referentieniveau omgevingsgeluid; b) Het jaargemiddelde geluidvermogeniveau niet herleidbaar is en derhalve in strijd is met het Activiteitenbesluit milieubeheer; c) De coördinaten van de windturbines zijn niet in alle ter inzage gelegde stukken hetzelfde waardoor niet met zekerheid gesteld kan worden dat ze voldoen aan de grenswaarden voor het aspect geluid; d) Invoergegevens cumulatieve geluidniveaus ontbreken of zijn onvoldoende en aanwezige andere geluidsbronnen ontbreken; e) Er zijn ten onrechte geen maatwerkvoorschriften opgesteld aangezien de geluidbelasting op de gevel van gevoelige gebouwen wordt overschreden; f) Er is geen onderzoek gedaan naar de optredende geluidniveaus vanwege het Laag Frequent Geluid (LFG) waardoor besluiten niet met de nodige zorgvuldigheid zijn voorbereid. In de plantoelichting is de 10 % afwijkingsmogelijkheid niet geschrapd. Er is in het bestemmingsplan geen norm opgenomen voor het minimale of maximale vermogen, terwijl dit wel van invloed is op de geluidsoverlast. Dit is in strijd met de rechtszekerheid. Het rapport van Pondera d.d. 23-04-2012 is niet gevoegd bij de aanvraag. Daarin schiet de aanvraag tekort. Er is niet gemotiveerd waarom bepaalde woningen worden aangemerkt als participantenwoningen of als woningen behorende tot de sfeer van de inrichting. Volgens belanghebbenden zijn de wettelijke normen voor slagschaduw en geluid, zoals geregeld in het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling milieubeheer, in strijd met het Europese recht vastgesteld. Zolang daar onduidelijkheid over is, is het niet mogelijk om te beoordelen of Windpark Den Tol niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van het woon- en leefklimaat.	van toepassing is, zijn de referentieniveaus van het omgevingsgeluid niet relevant. b) Het jaargemiddelde geluidvermogeniveau is gebaseerd op de bronniveaus bij verschillende windsnelheden en de voorkomende windsnelheden op ashoogte. Deze gegevens staan onder ander in het akoestisch onderzoek van Pondera van 23 april 2012 en van 20 januari 2014. c) De coördinaten zijn in de wijziging van de aanvraag omgevingsvergunning per abuis opgeschoven. Zowel in op de verbeelding van de te verlenen omgevingsvergunning als op de verbeelding van het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016 zijn de posities van de turbines echter correct vermeld. Windpark Den Tol heeft ons een correctie gestuurd van tabel 2.1 in een toelichting op de wijziging van de aanvraag, waardoor de coördinaten van de turbines weer in alle op de aanvraag betrekking hebbende stukken hetzelfde zijn. De akoestische berekeningen van Pondera Consult die ten grondslag liggen aan haar "Notitie over het effect van een windturbine minder in windpark Den Tol", Projectnummer 710003, d.d. 06-11-2015, gaan uit van dezelfde coördinaten als het akoestisch rapport bij het MER. De conclusie blijft derhalve dat Windpark Den Tol, ook met 9 turbines, kan voldoen aan de geluidnormen van het Activiteitenbesluit. d) Zie de reactie bij 6.2.2. e) Volgens artikel 3.14a lid 2 Activiteitenbesluit heeft het bevoegd gezag het recht, maar niet de plicht maatwerk op te leggen in de vorm van een lagere geluidwaarden, in het geval van geluidcumulatie met nabijgelegen windturbines. Dit recht betreft alleen windturbines waarvoor een vergunning is afgegeven dan wel een melding is gedaan na 1 januari 2011. Uit akoestisch rapport 1 (tabel 3-1: rekenresultaten cumulatief) blijkt dat cumulatief geluid met bestaande windturbines onder de $L_{den} = 47$ dB en $L_{night} = 41$ dB blijft, de normwaarde voor de turbine of turbines van een afzonderlijke inrichting. Er is dus geen aanleiding om maatwerk voor te schrijven. f) De geluidnormen van artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit die worden toegepast kennen geen specifieke voorwaarden voor laagfrequent geluid. Uit literatuuronderzoek (o.a. Ministerie van Infrastructuur en Milieu d.d. 31 maart 2014) blijkt dat laagfrequent geluid niet apart hoeft te worden onderzocht en dat de huidige norm voor geluidhinder van
--	--	--	---

				windturbines (47 dB-Lden en 41 dB-Lnight) en het bijbehorende reken- en meetvoorschrift voldoen. De afwijkmogelijkheid in de plantoelichting waarnaar in deze zienswijze wordt verwezen heeft betrekking op het bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016 dat op 23 februari 2017 is vastgesteld en waartegen beroep is aangetekend. Wij kunnen in het kader van de onderhavige procedure niet op deze zienswijze reageren. Wel kunnen wij opmerken dat de aanvraag van de omgevingsvergunning uitgaat van 5 turbines waarvan de kenmerken, inclusief leverancier en typenummer, zijn omschreven. In de wijziging van deze aanvraag is een flexibele turbine aan deze opsomming toegevoegd. Deze moet, zo blijkt uit paragraaf 1.1. van de wijziging van de aanvraag, overeenstemmen met de kenmerken van de vijf in de aanvraag genoemde windturbintypes. Derhalve kan het vermogen van de flexibele turbine niet hoger zijn dan het vermogen van de zwaarste turbine die in het overzicht is beschreven. Dat is de Vestas 117. Deze turbine is ook gebruikt voor een worst case geluidberekening. Aangetoond is dat een turbine met dit vermogen kan voldoen aan de normstelling van Lden 47 en Lnight 41, Van een rechtsonzekere situatie is dan ook geen sprake. Het rapport van Pondera d.d. 23 april 2012 maakt onderdeel uit van het MER dat bij de aanvraag is gevoegd en digitaal kon worden ingezien. Participantenwoningen zijn woningen die behoren bij windpark Den Tol, omdat zij in eigendom c.q. gebruik zijn van participanten in het windpark. De participanten zijn ons bekend. In het ontwerp besluit in bijlage 2 Inhoudelijke overwegingen milieu, onder het kopje geluid is een onderbouwing gegeven welke woningen en waarom deze geen gevoelig object zijn voor het windmolenpark. Bij de aanvraag is een Verklaring van betrokkenheid gevoegd welke door de eigenaren en huurders is ondertekend. Uit de verklaring blijkt dat de bewoners van de verschillende woningen niet als gevoelig object hoeven te worden beschouwd aangezien zij verschillende taken hebben binnen het windpark. Met de verklaring van betrokkenheid hebben eigenaren en bewoners aangegeven dat de betreffende woningen onderdeel uitmaken van de inrichting en aangegeven welke taken zij vervullen. Zij hebben geen zienswijzen tegen het ontwerp van de omgevingsvergunning ingediend, zodat wij ook geen reden hebben om aan te nemen dat hun woning ten onrechte buiten beschouwing is gelaten bij de beoordeling van de
--	--	--	--	--

				geluidbelasting van gevoelige bestemmingen. De vermeende strijdigheid van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling met het Europese recht wordt niet nader onderbouwd, zodat daar niet nader op kan worden gereageerd. Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.
		6.4.4 Economische haalbaarheid	De financiële uitvoerbaarheid van Windpark Den Tol is niet tot onvoldoende inzichtelijk gemaakt. Belanghebbenden hebben Hoogland C.S. gevraagd onderzoek te doen naar de gevolgen van 21 windturbines in de nabijheid van hun onroerend goed. De conclusie is dat de huizenprijzen structureel zwaarder onder druk staan, doorlooptijden langer zijn dan elders en het aantal verkopers die besluiten de te koop staande woning in trekken groot is. Deze impact had door de gemeenteraad moeten worden meegenomen. Indien er geen SDE subsidie wordt verkregen is de Windpark Den Tol in financiële zin niet meer haalbaar. Er is door één belanghebbende verzocht om intrekking van de subsidiebeschikking. Dit is afgewezen door RVO. Er zal nog beroep worden aangetekend tegen deze afwijzing.	In de conclusies van het rapport Hoogland C.S. worden relatieve vergelijkingen gemaakt, maar het wordt niet duidelijk of de conclusies ook blijven staan als de woningmarkt van Netterden vergeleken wordt met een representatieve woonomgeving die lijkt op Netterden maar waar windenergie niet speelt. Uit het rapport blijkt dus nergens waar de conclusies op gebaseerd zijn en hoe de relatie tussen de woningprijzen en de verkoopvolumes verbonden kunnen worden met de komst van Windpark Den Tol. Voor planschade verwijzen wij naar punt 6.3.6. Reacties over subsidies worden ter kennisneming aangenomen. Windpark Den Tol beschikt over een SDE-subsidiebeschikking.
		6.4.5 Turbines over andermans perceel en over de openbare weg	Overdraai op percelen van derden zijn niet civielrechtelijk toegestaan door middel van de vestiging van erfdiensbaarheden. Deze percelen zullen eerst positief moeten worden bestemd. Hierover wordt niets vermeld.	De (gewijzigde) aanvraag van de omgevingsvergunning omvat de gehele turbine, dus zowel de mast, de bewegende gondel en rotor. Het ontgaat ons waarom wij de bestemming van de gronden waarop deze turbines worden gebouwd, inclusief het gebied van de overdraai, eerst moeten wijzigen (positief bestemmen). Daartoe dient immers onze beslissing om een omgevingsvergunning te verlenen met een projectafwijking. De overdraai van de turbines blijft overigens binnen de percelen die de participanten in Windpark Den Tol toebehoren c.q. bij hen in gebruik zijn. Voor zover turbines overdraaien over de openbare weg geldt dat de gemeente, als eigenaresse van de betreffende gronden, daartegen geen bezwaar heeft, voor zover zij dat op grond van artikel 5:21, tweede lid, BW al een belang zou hebben om zich daartegen te verzetten.
		6.4.6 Afwijkingsmogelijkheid van 10%	In de plantoelichting is de 10 % afwijkmogelijkheid niet geschrapt.	Dit is niet relevant voor deze procedure.
		6.4.7 Minimale maat voor laagste punt van de wieken	De plantoelichting is op dit punt niet aangepast.	Dit is niet relevant voor deze procedure.
		6.4.8 Minimale afstand tot Natura 2000	De plantoelichting is op dit punt niet aangepast.	Dit is niet relevant voor deze procedure.
		6.4.9 Civielrechtelijke procedure	Op het perceel H902 waarop 2 windturbines zijn gepland is sprake van een privaatrechtelijke belemmering met een evident karakter, waardoor de gegeven bestemming niet	Er zijn in het onderhavige geval geen evidente privaatrechtelijke belemmeringen die aan realisatie van het project in de weg staan. Voor zover deze zienswijze betrekking heeft op het bestemmingsplan

		gerealiseerd kan worden.	Windpark Den Tol Netterden 2016 is het in deze procedure niet relevant.
		6.5 Ontwerp omgevingsvergunning	
	6.5.1 Ter inzage gelegde stukken	De ter inzage gelegde stukken zijn te raadplegen op de website. Echter hier ontbreken een vijftal stukken: a) Advies ODA aanvraag ontwerp besluit; b) Welstandsadvies Gelders Genootschap; c) Begeleiding schrijven aanvraag omgevingsvergunning Windpark Den Tol; d) Bijlage verklarende Woordenlijst bij verklaring betrokkenheid; e) Publiceerbare aanvraagformulier omgevingsvergunning. f) Visualisatie verschillende kleurstelling De ontbrekende stukken worden wel genoemd in de ontwerpbeschikking, maar liggen niet ter inzage. Er kan dus niet inhoudelijk op gereageerd worden en daardoor bevat de ter inzage legging gebreken. Belanghebbende behoudt zich het recht voor om op deze stukken te reageren als deze ter inzage worden gelegd.	De bewering dat de genoemde stukken in de ontwerpbeschikking geen onderdeel uit maken van de ter inzage gelegde stukken is onjuist. De complete omgevingsvergunning met alle bijbehorende stukken hebben fysiek ter inzage gelegen op het gemeentehuis en waren hier digitaal in te zien. Op grond van artikel 6.14, lid 1 van het Besluit omgevingsrecht is naast een publicatie in de Staatscourant het besluit tevens gepubliceerd op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl . Hierbij zijn tevens een aantal relevante stukken gepubliceerd.
	6.5.2 Publiceerbare aanvraagformulier Omgevingsvergunning	De ter inzage liggende aanvraag heeft betrekking op het plan met 10 windmolens. Voortschrijdend inzicht en gewijzigde omstandigheden maken dat er een nieuw aanvraagformulier had moeten worden ingediend door Windpark Den Tol. Belanghebbende behoudt zich het recht voor om op een nieuw/recent exemplaar te reageren als deze ter inzage worden gelegd.	Na vernietiging van het besluit op de omgevingsvergunning door de RvS in november 2016 dient er door het bevoegd gezag een nieuw besluit te worden genomen op de ontvangen aanvraag van 2014. Hiermee maakt het aanvraagformulier voor tien windmolens nog steeds onderdeel uit van de ingediende stukken. Deze aanvraag is gewijzigd, met name door het vervallen van de 10 ^e meest zuidoostelijke turbine.
	6.5.3 Ontwerp beschikking	Door het opnemen van zes varianten windturbines in de omgevingsvergunning is het onmogelijk om eventuele geluidshinder, slagschaduw, effecten op de natuur en waarde van onroerend goed aan te tonen. Hiervoor zouden 6 x 6 onderzoeken moeten worden gedaan hetgeen voor belanghebbenden onmogelijk is en waardoor zij in hun rechtszekerheid worden belemmerd. Op pagina 3 wordt gesteld dat detailberekeningen later mogen worden ingediend. Wettelijk is geregeld dat het vereist is, dat de aanvrager hiervoor een verzoek heeft ingediend. Onduidelijk is of dat verzoek is ingediend en zo ja waaruit dat blijkt. Tevens wordt op pagina 3 gesproken over het opnemen van een voorwaarde. Onduidelijk is of die voorwaarde betrekking heeft op voorgaand verzoek. Op pagina 5 wordt gesteld "het oprichten van een	Bij de aanvraag zijn rapporten over geluid en slagschaduw gevoegd waarin de 5 verschillende windmolentypen zijn getoetst. De rapporten zijn opgesteld door een gerenommeerd adviesbureau. Aan de juistheid van de rapporten wordt niet getwijfeld. Van het zesde flexibele windmolentype wordt in de aanvraag aangegeven dat de kenmerken dezelfde zullen zijn als van de andere aangegeven turbinetypes. De ruimtelijke uitstraling en de natuur- en milieugevolgen zullen niet afwijken van de andere turbinetypes waarvoor rapporten zijn overlegd. Alle windturbines voldoen aan de wettelijke eisen. In de brochure windenergie en flexibel vergunnen, die is opgesteld in opdracht van het ministerie van Economische Zaken zijn voorwaarden opgenomen waaraan een vergunning voor een flexibel windmolentype moet voldoen. Hieraan voldoet de vergunning. De brochure is opgesteld door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Het is een uitgave van april 2016, publicatienummer: RVO-041-1601/FS-DUZA.

		windmolenpark met negen windturbines met een gezamenlijk vermogen van maximaal 33 MW". In het bestemmingsplan wordt in de plantoelichting gesproken over een toegestaan vermogen van 3 MW per turbine. Het bestemmingsplan laat geen gezamenlijk vermogen van maximaal 33 MW toe zoals in de ontwerpbeschikking wordt vermeld. Dit betekent dat diverse turbinetypes niet vergund kunnen worden omdat ze meer dan 3 MW zijn. De weergegeven maten van de rotorbladen in tabel 1 laten zien dat er sprake is van overdraai van de rotorbladen over de openbare weg en/of agrarische percelen van derden. Dit is in het bestemmingsplan niet geregeld waardoor er geen omgevingsvergunning verleend kan worden.	In het begeleidende schrijven dat door de aanvragers bij de oorspronkelijke aanvraag is ingediend (14ink03326) wordt het verzoek gedaan om de detailberekeningen later in te mogen dienen. De genoemde voorwaarde heeft inderdaad betrekking op dezelfde detailberekeningen als genoemd in voorgaand verzoek van bullet 9 onder de overwegingen "bouwen" De aanvraag van deze omgevingsvergunning is niet getoetst aan het recentelijk vastgesteld bestemmingsplan "Windpark den Tol", maar betreft een apart projectbesluit in afwijking van het huidige geldende bestemmingsplan "Buitengebied Gendringen 2000, Herziening 2002"
	6.5.4 Conclusie	De Stichting verzoekt het college van B & W om geen omgevingsvergunning te verlenen omdat het bestemmingsplan nog niet onherroepelijk is en gezien de ingediende zienswijzen.	Wij kunnen ons niet in dit verzoek vinden.
	6.6 Ontwerp Verklaring van geen Bedenkingen (VvgB)	Gelet op het voorgaande hebben belanghebbenden aangetoond dat de aanvraag niet is voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing. Hierdoor dient de verklaring van geen bedenkingen dan ook te worden geweigerd en verzoeken belanghebbenden om geen verklaring van geen bedenkingen af te geven.	Deze conclusie wordt niet door ons onderschreven.

4. Algehele eindconclusie

De zienswijzen geven geen aanleiding om het ontwerpbesluit van 23 februari 2017 betreffende de afgifte van de verklaring van geen bedenkingen te herzien en kan derhalve in stand worden gehouden.

De ontvangen zienswijzen hebben ook niet geleid tot een andere uitkomst van het besluit, echter wel tot een aanpassing en een aanvullend stuk ten aanzien van het volgende punt:

Naar aanleiding van een zienswijze is geconstateerd dat in het document 17ink00585 "Bijlage 1 Toelichting op wijziging aanvraag omgevingsvergunning Windpark den Tol" van Pondera Consult, kenmerk 713044, d.d. 11 januari 2017, paragraaf 2.4.2, tabel 2.1 enkele fouten in de coördinaten zijn geslopen. De aanvrager heeft hiervoor op 5 mei 2017 een aanvullende brief ingediend (17ink08690 "Correctie op wijziging aanvraag omgevingsvergunning inclusief projectafwijakingsbesluit Windpark Den Tol Netterden") met daarin de juiste tabel zoals deze tot nu toe in het project zijn gebruikt.

Ambtshalve is nog bij de voorwaarden onder het kopje "Bouwen" in dit besluit op de aanvraag nu de uitvoering van de aansluiting van de windturbines op het maaiveld omschreven in plaats van te verwijzen naar het Pre advies van de Commissie ruimtelijke kwaliteit.